

د کورنۍ ژوند لارښود

لیکواله: بلقيس مکیز



د کورني ڙونه

لارښود



ليکواله: بلقيس مکيز

کال: ۱۳۸۲ لمريز

کتاب پیژندنه:

د پښتي طرحد او انځور : عبدالحفيظ آشنا

خپرونکی : د اریک د گرخنده کتابتونونو اداره

پرلہ پسی نمبر : ۱۲۷

لوم پری چاپ : ۱۳۸۳ لمریز کال، د خپروونکی له خوا، پیپنور

چاپ شمسیہر : ۷۰۰ توکہ

۹۸ مخونو شمپر :

کچھ : ۲۱×۱۳.۵ سانتی متر

د: خپرونکی پته : کور نمبر 5-B، گل مهر رود،

پوسٹ بکس ۱۰۸۴ یونیورسٹی ٹاؤن پینسیلوانیا

٥٧٠٤٣٩٢، ٥٧٠١٧٢٩، ٥٧٠٢٥٣١: تيلفون:

فکس: ۹۱-۸۴۰۴۷۱ | پرینٹنگ: aric@brain.net.pk

چاپ خای : الازهر خپرندویه موسسه، تیلفون: ۰۹۱-۲۵۶۴۴۱۴

د ویش او پلورنی خای : د اکبر دفتر (د افغانانو لپاره د مرستود انسجام اداره)

د کتاب له مطالبو خخه اقتیاس د ماذن یه نیو دلو سره حایز دی

سِمْ لِلَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د اکبر د اطلاعاتي او نشراتي منابعو مرکز (اريک) له اتو کالو راهيسي د افغانستان ولايتونو ته د گرخنده کتابتونونو پروگرام تر لاس لاندي نيولى دي. گرخنده کتابتونونه چي د فلزي صندوقونو په بنېه جوړ شوي دي. په یوه خاص خاى کي اېښو دل کېږي. د سيمې خلک ورڅه امانت کتابونه وړي، لولي یې او خپلو شاوخوا خلکو ته یې هم اورووي. کله چي په سيمې کي د کتابتون ټول کتابونه ولوستل شول. کتابتون بلې سيمې ته لېږدول کېږي او یا پرني یو شمېر نور نوي کتابونه ورزیات او په همامغه خاى کي پاتي کېږي. موبه دا هڅه کړي ده چي د گرخنده کتابتونونو له پاره داسي کتابونه را ټول کړو چي د لیکنې ژبه یې ساده او د خلکو د اړتیا وړ مطالب ولري، تر خو چي په وړخني ژوند کي له هفوی سره په ديني، ټولنیزو، اقتصادي، بنوونیزو، روزنیزو، روغتیا يې، تاریخي، فني، مسلکي او ... مسایلو کي مرسته وکړي. موبه د گرخنده کتابتونو تر خنګ دا سروي هم تر سره کوو چي خلک خه ډول آثارو او موادو ته اړتیا لري او د کومو موضوعاتو او مطالبو د مطالعې هيله من دي. موبه لوړۍ هڅه کوو چي غونښتل شوي کتابونه له بېلاښلو منابعو (کتاب پلورنځيو او خپرونيزو مرکزونو، خڅه برابر او راونيسو. په نومورو مراجعو کي د مطالبو او موادو د نشتوالي په صورت کي اريک هڅه کوي چي د اړتیا وړ آثارو په تاليف، ترجمه او چاپ سره دغه تشه ډکه کړي.

لوړۍ

د دغه موخي او هدف تحقق او په عمل کي پلي کولو په منظور
پنخه کاله د مخه د لوستونکو د علاقې وړ کتابونو د چاپ او
څپراوي کار پیل شو او له هغه وخت راهيسي تراوشه پوري د اريک
ګرخنده کتابتونونو اداري د محترمو مؤسسو په مرسته په دغه برخه
کي پیاوري ګامونه اخيستي او ګټور فعالیتونه یې تر سره کري دي
د بنه او سیستماتیک کار له پاره د اريک د ادارني استازېو او
يو شمېر څېرونکو او لیکوالو یو ګډه هیأت وټاکل شو چې د مطلوبو
کتابونو د پلان کولو، آماده کولو او چاپ پړاوونه، چې د تکړه او
مسلکي لیکوالو له خوا تالیف کېږي، په ګډه پر مخ بوئي
دغه هیات د افغانانو د صمیمي همکاري ميرمن
ناني هچ د پوري، محقق سید محى الدين هاشمي، فيض محمد
نایاب عطائي، پوهنیار روحست الله مجید، محمد شکیب افضلی او
محمد رفیع فاروق خخه تشکیل شوي دي

مونږ له څېلو ټولو درنو لوستونکو خخه چې د هپواد په بېلاپلو
ښارونو او کلیوالو سیمو کي زموږ له کتابتونونو خخه ګته اخلي.
هیله لرو چې څېلني اړتیاوی، غوبنستني او پوبنستني راولېږي او د
هپواد له لیکوالو او پوهانو خخه غواړو چې له مورې سره په دي لاره
کي مرستندوي شي، چې وکړاي شو څېلو خلکو ته لابنه او ګټور
کتابونه وړاندې کړو.

په درنښت

د اريک د ګرخنده کتابتونونو اداره

نيو ليك

سر ليك

سريزه

1	لومړۍ څېرکۍ: کور او کورنۍ
1	الف: د کور او کورنۍ پېژندنه
5	ب: د کورنۍ د تشکيليدو عوامل
7	ج: د کورنۍ غړي
9	دویم څېرکۍ: په کورنۍ کې دندۍ او مسؤوليتونه
9	الف: د بسخي دندۍ
1	1 - د مېړه په مقابل کې
13	2 - د مور دندۍ د اولاد په مقابل کې
16	3 - د بسخي دندۍ د کورنۍ د نورو غړو په مقابل کې
	ب: د نارينه، يعني د مېړه دندۍ
19	1 - د بسخي په مقابل کې
21	2 - د نارينه دندۍ د اولادونو په مقابل کې
23	3 - د نارينه دندۍ د کورنۍ د نورو غړو په مقابل کې
26	ج: د اولادونو او نورو غړو دندۍ په کورنۍ کې
26	1 - د کور د مېرمنې، يعني د مور په وړاندې
29	2 - د پلار يا د کور د مشر په وړاندې
	د: په خپل منځ کې یو د بل په وړاندې
34	دریم څېرکۍ: د کورنۍ چاپېریال
34	لومړۍ: په فکري لحاظ
34	1 - د عمل او نظر د یووالې له پاره هڅي
37	2 - راز ساتنه

۳۹	۳ - امانت داري
۴۱	۴ - صداقت او رښتینوالي
۴۳	۵ - د مسؤوليت احساس
۴۵	۶ - د ټولنيزو آدابو او اخلاقو رعایت کول
49	دويم: په کورني ژوند کي د کارونو ترتیب
52	درېیم: له کور نه د باندي د کارونو ترتیب او تنظیم
56	څلورم: د اقتصادي وضعی سمبالښت
58	د اقتصادي چارو د سمون او پیاوړتیا له پاره هڅي
59	د اقتصادي وضعی د زیانمن کېدو مخنیوی
61	د عايد او لګښت تر منځ توازن
63	سپما یا پس انداز
66	په کور کي د امنیت مسئلي ته پاملننه
69	څلورم څېرکي: د اولاد پالنه او روزنه
69	الف: جسمی روزنه
71	ب: فکري او اخلاقي روزنه او پالنه
	ج: د اولاد په روزنه او پالنه کي د مور او پلار دندی
74	۱ - د مور دندی
76	۲ - د پلار دندی
77	۳ - مشترکي دندی
79	۴ - خپل منځي سلوك او چارچلنډ
82	پنځم څېرکي: عمومي پاملنې او لارښوونې
82	لومړۍ: میندو ته!
84	دويم: پلرونو ته!
86	درېیم: اولادونو ته!
88	ماخذونه

سربزه

له مودو راهیسی په دی هیله و م چې د کورنی ژوند په اړه یو
خانګری اثر ولیکم، خود ژوند ډېری بوختیاواي به تل زما د دی
هیله او هوده د ترسره کېدلو په وړاندې د ځند او خند لامل وي. که
څه هم په دی زمانی واتن او بهیر کې مې کله، کله د کورنی ژوند د
بېلاپلو مسایلو په هکله یو شمېر مقالې ولیکلې او پر خپل وخت په
خینو خپرونو کې خپرې شوي.

بالاخره په دې وروستیو کې د اریک د ګرځنده کتابتونو ادارې د خپلې
معلوماتي کتاب خپروني په لړ کې د دغسې یواشرد لیکلو
له پاره پر ما غږ وکړ ما د دوی دا غښتنه، چې زما د یوی ډېرې پخوانې
او همېشني هیله ترسره کېدل په کې نغښتی وو، په ډېرې خوبنې
ومنله او د هغوي د تاکلیو مفرداتو سره سم مې د کتاب په لیکلو پیل
وکړ چې دا موجوده کتاب تری جوړ او دا دی د "کورنی ژوند لرښود" په
نوم د کتاب او مطالعې مینه والو ته وړاندې شو.

دلته د دی خبرې یادونه ضروري ده چې د دی کتاب زیاتره
مسایل ما د خپل شخصي ژوند د تجربو په رنما کې لیکلې او د نورو
له آثارو او معلوماتي منابو څخه مې لړه استفاده کړي ده چې هغه
مې د کتاب په پای کې د ماخذونو په توګه بنو دلي دی.

داریک د ګرځنده کتابتونونو د ادارې له مسؤولينو څخه د زړه
له کومې مننه کوم چې ما ته یې د دی اثر د لیکلو لارې چارې برابري
کړي. دوی ته د لاګتورو فرهنگي خدمتونو د سرته رسولو او
بریاليتوبونو په هیله خپلې خبرې پای ته رسوم.

په درنښت

بلقیس مکیز

بسم الله الرحمن الرحيم

لومړۍ خپرکۍ:

کور او کورنۍ

کور او کورنۍ د تولنې اساسی بنسټ ګنډل کېږي او په تولنې کې مهم روں لري. یعنې همدا د کورنۍ کوچنۍ تشكيل دی چې د تولنې پراخ او ګنډ تشكيل جوړوي. د کورنۍ دنده او وظيفه د نسلونو رامنځ ته کول، روژل او نسلونه د سنجوں شویو اهدافو لور ته رهبری کول دي.

الف: د کور او کورنۍ پېژندنه:

د کور او کورنۍ په اړه د نورو خرګندونو نه مخکې د هغې د پېژندنې اړتیا پېښېږي چې د بحث لري، ورڅخه پیل کوو. کورنۍ چې یوه کوچنۍ تولنې ده د خپل هبواو جامعي یوه برخه شمېرل کېږي. دغه مجموعه له پلار، مور او اولادونو خخه تشكيل شوي او تول د مشترک هدف او ګډي نفعي په خاطر یو خای او سېدو ته اړ شوي. او په یوه عاطفې مزي د یو بل سره تړل شوي دي.

کور او کورنۍ هغه پاک او مقدس مرکز دی چې د دوو انسانانو چې مخالف جنسیت سره لري او د واده په سپېڅلی تړون سره یې د خپل ژوند شریک کړي سیوری لاندې پیل شوي او وروسته بیا د ماشونمانو په رامنځ ته کېدو یې بنکلا او تقدس لانور هم خلپدلى او د ژوند خوندوره تودو خه پکي خوره شوي ده.

دغه بنایست، خوند او گرمی کپدای شی پایینست لرونکی او دتل لپاره یې د نیکمرغی رینا یې د کور په گوت گوت کې خوره وي، خو پدې شرط چې مېره او بسخه په خپلو مسؤولیتونو آگاه او د هغوي په تر سره کولو کې زیار و باسي.

د دوو انساناتو د گله ژوند د دوام په نتیجه کې بنايی لبیا ډېر شمېر اولادونه پیدا او بیا ستر شی چې دغه کوچنیان هم د انسانی ټولنې غږي ګنل کېږي، چې هر یو به یې په راتلونکی ژوند کې امکان لري د ټولنې د اوړو بار او یا د ټولنې د منافعو پالونکی او ساتونکی وي، چې که چېري خدای مه کړه اولاد د منفي عنصر په توګه په ټولنې کې ګه شې او خلکو ته سر خوبۍ پیدا کړي، نو د کورنی نوم هم ورسه په خمکه بنخېږي او د نورو قضاوت به د هغوي په برخه کې دا وي چې خپل اولاد یې داسي لوی کړی لکه سړی چې ژوی ساتي، یوازې خواره یې ورکړي او سالمې روزنې ته یې هېڅ پاملنې نده کړي. خو که اولاد د بنو اخلاقو په ګانه سمبادل وي افتخار او سر لورې د مور او پلار په برخه ده، څکه د سالم اولاد په روزلو یې د خپلی ټولنې په رغونې، ترقې او ټولو بنېګنیو کې پوره ونډه اخیستې او خپل وجایب او مکلفیتونه یې په بنه توګه سرته رسولی دي.

د کورنی اهمیت د یوه ټولنیز بنسټ په توګه له شک او تردید خخه لري یوه مسئله ده. د کورنی د چال چلند او کړو وړو اثر او نقش د کورنی د کشرانو او ماشومانو پر روحیه خورا مهم دی او دغه نقشونه د ژوند په بېلا بېلو برخو، لکه: فرهنگي، اجتماعي، اخلاقې، عاطفي او نورو جوړښتونو کې خورا لور او ستر دي.

کورنی په هر ډول او هر صورت چې وي یو د بل په مقابل کې او هم د کورنی د نورو ګرو، په تېره د خپل اولاد په مقابل کې یو لر تعهدات لري. او په دې کې هېڅ شک نشته چې د کورنی مشران، یعنی بنځه او مېړه یا مور او پلار د دغو تعهداتو د تر سره کولو په اړه مسؤولیت لري. چې دغه تعهدات او مسؤولیتونه د دې غوبښنه کوي چې نوموري سنجول شوي او منل شوي هدفونه تعقیب کړي. او هود وکړي چې هم پخپله او هم خپل ماشومان دغه معقوله لار ونیسي.

مور او پلار په یوې کورنی کې د شریک ژوندانه اساسی محور ګنډل کېږي، نو په دې اساس په ډاډ سره ویلی شو چې د والدینو مقام ډېر لور او له مسؤولیت نه ډک مقام دې. دغه مقام د اهمیت او لور والي له نظره د هر چا سره نه بنایي.

هغه څوک چې غواړي یوه بنه کورنی ولري، نو باید د کورنی له پاره په زړه پورې پلانونه او طرحي ولري، تر خود سبا ورځي د تولنې په وړاندې یې سرتیټ نه وي او په موجوده او په راتلونکي حالت کې یې نیک نوم او ویارنه په برخه شي، نو هغوي ته لازمه ده چې د دغو بنو صفتونو پوره صلاحیت او ورتیا تر لاسه کړي. د ساري په توګه هغوي چې د تولنې په متن کې دنسو عملونو د تر سره کولو لېوال وي او غواړي چې په لور حیثیت او وقار سره په خلکو کې ژوند وکړي باید هڅه وکړي چې د تولنیز او فردی ژوندانه په اړه پوره آګاهی تر لاسه کړي، عزت او تقوا خپله کړنلاره وګرځوي او همدارنګه په روحی او اخلاقی لحاظ صیقل شوي او بې عیبه وي. بله دا چې د کورنی چاپریال هغه سېېڅلی څای دې چې د مینې او محبت، اعتماد او صداقت خواخوږي او همدردیو پر بنست

در بدلى وي، که په کورنی کي خدای مه کره دغه ياد شوي اصلونه موجود نه وي، نود يوې واقعي نیکمرغى، تمه هم نشي تري کېدای. ئىكە کورنی لومړنی چاپېریال دی چې بىخه او مېړه کولاي شي د ربىتىينې مىينې رىبىنى په کې وزغلوي او داسې محیط تري جور کېرى چې کوچنیان يې د زېبدونه تر خوانى پوري له هغې خخه خوبې او په زړه پوري خاطري ولري. بايد د گډ ژوند فضا له لورينى، اعتماد، مىينې او صداقت، عطوفت او د مسووليت له احساس خخه ډکه وي.

دغه په زړه پوري او مانوس چاپېریال چې کور او کورنی نومېږي يو ايدىالي مرکز او محیط د مىينې، عاطفي، يووالى او پېرزوينې له پاره دى او ډېر مساعد هم دى. ئىكە همدغه جنتىي ماحول د ژوند د بنېگنېو د تمرین په خاطر يو مناسب ئاي دى چې مور د خپل ماشوم له پاره په سخاوتمندانه توګه مىنه او محبت پېرزو کوي. وخت بې وخت يې بنکلوي، او پلار هم خپله سوچه او سېپېخلىي مىنه د بنکلوا او لاس نیونې په بنه خپل اولاد ته خرگندوي، بې له دې چې بالمقابل تمه توې ولري.

همدغه د والدینو نازول، په غېړه کې نیول، زړه سوی او غمخوري ده چې د ماشوم د عاطفي روزل کېدو له پاره لاري چاري برابروي. کورنی له بلي خوا هغه وسیله ده چې خپل اولاد ته بنه او بد ور انتقال کوي. بنه به وي چې کورنی داسې وي چې د خپلوا غرو له پاره د نیکو او بنو صفاتو د سمبول حیثیت ولري. د کورنی بچې له کور خخه اخلاق، په خپل نفس اعتماد، پاک زړي توب، مقررات، د قانون په وړاندې درناوی، ادب، انسانیت، او داسې نور زده کوي. او که خدای مه کره کورنی په منل شويو صفاتو متصفه نه وي، نو

بچي هرو مرو قهرجن، بى بندوباره، بدغونى، غچ اخیستونکي، وحشى او په روانى لحاظ نا آرامه او نا مطمئننه رو بدې کېږي، چې په دغه صورت کې هم د کورنې نقش او کره وره د اهميت ور گرخې او باید چې بنه سوچ او غور ورباندي وشي. دلته موب داسي نتیجه تر لاسه کوو چې که یې منو او که یې نه منو نو واضحه د چې کورنې د تولنې او فرد په ژوندانه کې اساسي او تاکلى نقش لري، خکه همدا کورنې او والدين دي چې خپل ماشوم ته د ژوند فکري او عملی نوری تاکي. نو په دي اساس کورنې ژوند د تولنیز ژوندانه سریزه (مقدمه) گنلى شو. ماشوم له کور خخه تولنیز ژوندانه ته لار مومي، اخلاقي پخلې ته رسپري، او د کمال مرحلې ته چمتو کېږي. کورنې ته بنايې چې خپل کور د غريو له پاره تندرستي، جسمي او عقلې څواکمني، د تن او بدن د روزلو، د روانې ودي او د تولنیز ژوند د بنه غري په توګه د تبارز ورکولو مرکز و گرخوي.

د یادونې وړ ده چې کورنې محیط هغه لومړنې محیط د چې ماشوم یعنې هغه مهم عنصر چې د تولنې سبا وربوري تړلې دي، خپل شخصيت تاکي او په کورنې کې د ماشوم استعدادونه را خرگند او په وده پیل کوي. لازمه ده د هر راز تولنیز تغیر او بدلون له کورنې خخه پیل شي او په هر اصلاحي اقدام کې باید لومړي کورنې شامله وي.

ب- د کورنې د تشكيلې د عوامل:

د کورنې جورښت او تشكيل د یوه تولنیز بنسټ په توګه په بشري ژوندانه کې د خورا ژور او ارزښتنياک اصل په توګه پېژندل شوي دي.

انسان فطرتاً مجبور دی چې په تولنه کې خپل ژوند تنظیم کړي او د دې له پاره چې د بشري تولني د یوه جز یا برخې په حيث وشمېرل شي، نو د کورنی په تشکیل لاس پوري کوي. او کله چې بیا د ګډه ژوند په تشکیل او جورونه بريالي شو نو د انساني نسل د بقا په منظور د بچو په راولو او رزولو خپل څان مکلف ګنې. د دې له پاره چې انسان ذاتاً یو اجتماعي مخلوق دی نشي کولای چې په یوازي توګه خپل ژوند ته سرو سامان ورکړي او خپله رینښتینې نیکمرغې تر لاسه کړي، نو هماغه دی چې د فطرت په افتضاء څان د واده په کولو مکلف ګنې، تر خودغه واقعیت تحقق بیا مومي چې انسان که نروي او که بنخه نشي کولای چې په ګوبنۍ څان په بشري تشکیل او هغه ته د پراختیا ورکولو په برخه کې ونډه واخلي. له همدي سببې واده کوي او د انساني نسلونو په دوام کې خپل رول لوبوی. د کورنۍ د تشکیلې دو عوامل مو تر یوه حده په ګوته کړه چې که چا غوبنستي وي که نه وي د فطرت په تقاضا نجلی او هلك به هرو مرو واده کوي او کورنۍ به جوروي. خو ډېر غوره به هغه کورنۍ وي چې د ژوند ټول مظاهر او لوازم یې د یوه ټاکلي هدف له مخي تنظیمېږي.

د کورنيو په زياتوالې او د تولني په پراخوالې کې ډېرې مادي او معنوی ګتې پرتي دي چې مهمې برخې یې د تمدنونو رامنځ ته کېدل، د پوهې او علم پر خوالې او تبادله په مختلفو جو امعو، او د مختلفو فکرongo او اندېښونه رازې پېدلې نوبستونه او پدیدې دي، په دي ټول بشريت پوهېږي چې که د دنيا په مخ یوازي آدم (ع) او بې بې حوا وای نوبه هېڅکله د انسان په وړاندې دومره حیرانوونکې پدیدې موجودې نه وای، خکه دنيا به محدوده، بشر به

محدود او افکار به هم محدود واي، خو چي حوا او آدم د غبر گوني
بچو په راولو خپل چاپيريال له انسانانو خخه ډاک کر، نو هماگه وو
چي نړۍ په حرکت پيل و کړ او انسانانو په مثبتو او منفي عملونو
لاس پوري کړ او دا دی تر ننه پوري دغه منفي او مثبت عملونه دوام
لري او بشره هڅه کوي چي د خپلې بقا له پاره آن په آسمانونو کي
لاري چاري ولتيوي.

نو پکار ده چي هر انسان، هره کورنی او هره ټولنه باید په خپل
ژوندانه کي تاکلی هدف ولري داسي هدف چي هر یو مکملې
نېکمرغې او عزت ته ورسوي. او بیا په مجموع کي د ټولو هدف
دا وي چي خپله ټولنه واقعي خوشبختي ته ور سمه کري، تر خو هر
وګړي خپل هویت او وقار په خپله خاوره کي تر لاسه کري.

ج- د کورنی غړي:

د یوی کورنی غړي د کورنی مشران يعني مور او پلار او د
هغوي اولادونه دي. دغه غړي د کورنی اصلي غړي بلل کېږي، خو
زمور خلک اکثراً په ډله یېزه ډول ژوند کوي، چي دغه ډله یېز او
شريک ژوند په اطرافو، کلیو او باندېو کي زیاتره رواج لري او د
کورنی مشران په دي نه رضا کېږي چي زامن او لمسی تري بل
ژوند غوره کري، مثلاً: د کور مشر یو سپین بېری پلار دی چي
پنځه په ثمر رسپدلي زامن لري او ټولو، يا دري، خلورو ودونه هم
کېږي، او د ماشومانو خاوندان دي. که خه هم چي د کورنی غړي،
لكه ناوي ګانې او لمسی په ټول وجود سره هيله لري چي په مستقل
شكل خپل ژوند تنظيم کري، مګر سپین بېری پلار او سپین سري
مور پدغه کار ډېره خپه کېږي او د اولاد او د هغه د کورنی بېلتون،
که هغه په یوی منطقې کي ورسره نېږدي هم وي ډېرسخت او د نه

زغملو کار ورته برپنی. له بلي خوا هغوي له دغه عمل خخه خکه کرکه لري چي استدلل کوي چي کلى کور را باندي خاندي او وايي به چي گلهه گذاره نشي سره کولاني.

په هر صورت د کورنی غري هماغه پلار، مور، زامن او لوئي دي چي د دوو انسانانو د ژوند د شريک کېدو په اثر یې تشکيل موندلی. چي بيا کله داسي هم کېږي چي بودا پلار او بوده مور یا د هغوي خخه یو د مجبوريت او یوازېتوب له مخي د دوی په ژوند کې نتوئي او پناه اخلي.

دوييم خپرکي:

په کورنی کي دندې او مسووليتونه

الف- د بئشي دندې:

۱ - د مېړه په مقابل کي:

ښخه او مېړه هر یو ځانته مسایل لري او ورسره هر یو ځانته ځانګري فعالیتونه هم لري او د دغو مصروفیتونو او فعالیتونه په وجه مجبور دي چې ځانته خاصه تګلاره او معین پروګرام تنظیم کري. ځکه د هر یوه د حرکت او فعالیت په لاره کي پريمانه موانع او حنډونه رامنځ ته کېږي چې باید د دغو موانعو سره مبارزه وکړي تر خو یې لاره صافه او هواره شي.

خود د دغو خبرو سره سره دوي هر یو د بل په مقابل کي یو لړ وظایف او مکلفیتونه هم لري چې باید هرو مرو هفوی ته هم ورسېږي. که خه هم چې د اسلام مقدس دین حکم کوي چې: بئهه د مېړه په کور کي د کوم کار د تر سره کولو وظیفه نه لري که هغې په خپله نه وي غوبنستي خوک یې نشي مجبوروی چې خواړه پاڅه کري، کالې پريمنځي، جارو وکړي او آن خوک په هغې دا حق هم نه لري چې نه یې وي غوبنستي خپل ماشوم ته شیدي ورکري.

مګر باید ووايو چې دغه قوانین په خاصو مواقعو کي تراجراء لاهدي نیول کېږي، یعنې هغه وخت چې خدای مه کړه د کورنۍ ژوند د تاو تريخوالې په تورو منګولو کي بنکیل وي او هر یو د بل په

وراندی پلمی او بهانی کوي، تر خويوه خوا کومه داسې لاره غوره کړي چې د کورنی جنجال کيسه ختمه شي او هريوه په خپل سرنوشت پسې ولار شي.

ګډ ژوند هغه ارزښت دی چې په هغې کې تقسيم او حساب نه څایپري او هغه ځانته ټوانين او اصول لري. داسې قانون چې کورنی د خپل ګډ ژوند د پوره نیکمرغۍ او بقا له پاره قربانی ورکوي. خپل راحت او ہوساینه جاروي او نا پایه زحمتونه او زیارونه باسي، تر خو کورنی له هره پلوه پر مختګ وکړي او یو بسیا ژوند د ټولو په برخه شي.

دلته د بسخي وظيفه لکه خرنګه چې ټولو ته جوته ده د کور او کورنی عمومي تنظيم دی، د ماشومانو پالل او روزل، د ډوډي تیارول، د کور صفايي، د کاليو او لوښو مينځل او داسې نور.

اکثره مېرمنې سره لدې چې په کور کې بې شمېره وظایف لري د کورنی د اقتصاد د پیاوړتیا له پاره او هم په دې منظور چې د وطن خلکو ته د خدمت مصدر و ګرځي د کوره د باندي رسمي دندی هم تر سره کوي. ولې د دې له پاره چې پوهې او لوستې بسخي د ژوند په رموز بسې پوهې دې د خپل ورځنيو کارونو له پاره پروګرام جوروی، او خپل وخت داسې ويشي چې ټول وظایف یې په خپل وخت سر ته ورسپېږي.

بسخه سره له دې چې د خپل مېره په شان د کوره بهر دنده لري کله چې کور ته راګرځي بې له دې چې خپله ستوماني احساس کړي خپل مېره ته خوراک او خنیاک برابروي او هڅه کوي چې هغه په کور کې له هره پلوه د آرامتیا او نیکمرغۍ او ہوساینه احساس وکړي.

هندغه بسخه چي سربپره په رسمي وظيفي د کور تولي چاري پر
مخ بيائي بيا هم د مېره کالى، بوتونه، جورابي او داسي نور هره
ورخ پاكوي او خپل مېره له کوره داسي رخصتوي لکه چي د مور له
غېري روان شوي وي.

همندا رنگه د هغه سره د خبرو اترو په وخت کي ډېر احتياط کوي
چي کومه داسي جمله يي له خولي خطا نه شي چي د هغه د عصبي
کېدو سبب و گرخې.

که خه هم بسخه او مېره د تول ژوند ملګري دي او د کورني گته
او زيان په دواړو پوري اړه لري، د کورني حیثیت او وقار هم په
دواړو پوري تړلي او د هر ارزښت رعایت د دواړو په غاره دي.

دوي باید له یو بل سره په هر کار کي مشوري وکري او په آزاده توګه
خبرې اترې ولري. دا چي پورته د احتياط کلمه راغله داسي معنې نه
لري چي بسخه باید تل د مېره سره چوکاتې خبرې ولري او د خبرو
اترو په جريان کي د وېري احساس وکري، نه په هېڅ صورت مو دا
مقصد نه دي، خو څيئني ګرانې مېرمني دي تکي ته توجه نه کوي
چي کومې خبرې په کوم وخت کي باید وشي، نو همندا وجه ده چي
کله چي ناريئنه د ورخني ستومانه کوونکو کارونو خخه کور ته
راګرخې مېرمن تر هر خه د مخه په خبرو پیل کوي او هر خه چي د
ورخې په اوږدو کي پري تېر شوي او هره خبره يي اورېدلې د مېره
غوبو ته رسوي. او شکایتونه يي تر رضايتونو ډېر وي.

د داسي ستومانه کوونکو موضوعاتو رامنځ ته کول د مېرمني له
خوا په داسي حساسو شيبيو کي چي هغه به یا د کاره راګرڅېدلې وي
او یا به کار ته روان وي، ډېر ناوره نتیجه لري.

په کورنی محیط کې د سولی او صفا راوستل او د هغوي ساتنه تر ډېره د بسخو کار دی. باید وویل شي چې هغه بسخه چې د ډېرو مسؤولیتونو پیتی په شا گرخوی، په یوازې توګه پدې لاره کې نشي بزیالی کېدای. ئکه بسخه د ژوند په هره برخه کې د خپل د ژوند د ملګري مرستي او خوا خوبی ته اړتیا لري. بسخه باید د یوی مور په حیث د پوره صحت او سلامت نه برخمنه وي، هم په فزيکي لحاظ او هم په روانی لحاظ. دغه سلامتیا او ټواکمنی هغه وخت د دې په نصیب کېدای شي چې د مېړه له خوا په کور کې د ورځنیو چارو په تر سره کولو کې پوره صلاحیت او استقلال او باور ور سره مل وي. باید هغه په دې ډاډه وي چې د هغې دغه قربانی او خان تېرېدنه د کورنی ژوند د تنظیم او هوساینې په منظور خوک له پامه ونه غورخوی او د کورنی تول غږي په تېره بیا مېړه د دې زیار او زحمت ته په درنه سترګه ګوري او ستاینه یې کوي.

پوهانو ویلی چې د هر بزیالی نارینه تر شا یوه بسخه ولاړه ده: یا یې مور، یا یې مېرمن... او دا خبره په وار وار د پېړیو په اوږدو کې ثابته شوي هم ده.

بسخی ته بنایي چې د مېړه د مېلمنو او خپلوانو احترام او قدر وکړي، یعنې کله چې نارینه خپل دوستان او همکاران ئنې وخت خپل کور ته رابولي او یا دا چې هغوي په خپله کله نا کله د دوى کور ته راخي، لازمه نه ده چې په اصطلاح بې قدره له وره ووځي. د مېلمنو هر کلې په ورین تندی د کور د تولو غرو دنده ده، خو مېرمن چې د کور او کورنی نبض یې په توله معنا په لاس کې دی. په دې برخه کې لوړیتوب لري. د مېړه خپلوان د مېرمنی هم خپلوان ګنل کېږي. مېرمنې ته بنایي چې د نبور، وریندار او د کور د ناوی په

صفت دغو غرو سره د ميني او درناوي ډک چال چلنډ ولري. په تېره
ذ خوابني او خسر او نورو مشرانو ډېر خيال وساتي، ځکه هغوي
مشران دي او حق پري لري، او له بلې خوا همدا د کورني مشران
دي چې کشرانو ته تل د خير دعاګاني کوي.

لنده دا چې که د کورني مور او پلار په تفاهم، سازگاري، سوله
او صفا کي د ژوند شپي ورځي تېري کري او داسي خلاف عملونه یو
د بل په وړاندې تر سره نه کري چې تل یو د بل سره خې، یو د بل
څخه ګيله من او یو د بل په وړاندې د عقده یېز برخورد په نتيجه
کې یې ژوند بې خونده او یا خدای مه کړه د تباھي په لور روانېږي.

۲ - د مور دندې د اولاد په مقابل کې:

کله چې بسخه مور شي او د هغې د ماشوم ژړا او خندا د کور په
فضا کې خوره شي، نو هلته دی چې د کورني د تشکيل په واقعي
مفهوم سړي پوهېږي.

د ماشوم وجود هغه ډيوه ده چې د ګله ژوند چاپېريال نور هم رنا
کوي او چوپتيا له منځه خي.

مور هغه فدا کار او بردار موجود دی چې د اولاد د خوبنيو او
ښېګنو په مقابل کې د خپل ژوند د تولو خوبنيو او هوسایني نه
تېرېږي. مور کله چې د ماشوم خاوندې کېږي داسي ګنې چې هستي
او وجود یې تول په هغه موجود پوري اړه لري چې یې له رحم څخه
نري ته راغلې. شپه او ورڅنه پېژني د خوب او خوراک پروا نه لري
او د مورني عاطفي په دنيا کې دومره ډوبېږي چې بل خه نه ګوري
بې له خپل ماشومه.

دا چې د مور دندې د خپل اولاد په مقابل کې خه دي او خرنګه
باید وي؟ دلته په دې اړه لارمي خرګندونې کوو:

لومړی خودا چې د مور وظیفه تر هر خه لومړی هغه ته د خپلو شیدو ورکول دي. د شیدو ورکول له خپل تي خخه ماشوم ته هغه بې مثاله پېرزوینه، عاطفه او مینه ده چې هېڅ شی هغې ته نه رسپږي. پاک خدای "ج" بنځه یا مور د اسې هست کړي چې د شودو ورکولو استعداد او امکانات یې په وجود کې شته.

دا چې دغه توپیر د جنسیت له لحاظ، د نر او بنځي تر منځ شته نو پخپله په خرگند ډول ثابتېږي چې د ماشوم تغذیه کول د مور په غاره دی. او که د هغې سره تخلف کېږي نو دا په واقعیت کې د خلقت د قانون او د خدای "ج" د فرمان خخه سرځراوی دی.

بل مهم تکی دا دی چې مور ماشوم ته د خپلو شیدو په ورکولو یوازی دا نه چې هغه په نس مړوی، بلکې د هغوي شیدو سره خپله مینه او عاطفه کوچنی ته ورکوي او همدا رنګه مورنې مینه په خپله د مور په وجود کې قوت مومي او ورسره یوه تل پاتې د همدردی او محبت خخه ډکه رابطه تینګېږي.

همدا رنګه مور د اولاد په روزنه او پالنه کې مهمه دنده لري. که پدې برخه کې بې غوري وشي، نو ناواره عواقب لري چې بیا نه جبره کېږي. د ماشوم نظافت، روغتیا، غذا، خوب او تفریحاتو ته پاملننه هم د مور اساسی دندی دي مور باید خپل ماشوم له هره پلوه پیاوړی او بې نقصه وروزی او همدا رنګه د ماشوم روانی اړتیاوې او حالت هم د جدی توجه وړ دي.

خینې میندي زموږ د ژوند په چاپېریال کې شته چې خپل ماشومان له هر چا او هر شي خخه ډاروی. چې دغه ډارول د معصوم ماشوم په روان او عصبی سیستم بدې اغږزې لري. مور باید د ماشوم په وړاندې اطمینان او امنیت رامنځ ته کړي. د هغه د ژوند

محیط باید چې له هر ډول وپري او خطرونو خخه خوندي وساتي. هغه باید له بدیو او نیکیو سره آشنا شي. او دا باید ورته تلقین شي چې نیکي او بدی یو کسبی عمل دی چې که سپړي غونبستي وي کولائي شي د بنې خوي، بنو اخلاقو، بنو کړو ورو خلاصه د بنې لارې په غوره کولو سره په راتلونکي کې د بنې شخصيت او شهرت خاوند شي.

بله موضوع دا ده چې مور باید هېڅ وخت په خپلو کوچنیانو کې د جنسیت په لحاظ تفاوت را منځ ته نه کړي. د کوچنیانو تر منځ تبعیض نه راوستل د مور ډېر مهم مسؤولیت او فرض دي.

په اکشرو کورنيو کې د هلك زېړې دننه د ټولې کورني د خوبنېو موجب گرځي. په همدي خاطر دی چې د هلك د زېړې دو په خوشاليو کې هوایي ډزي کېږي او هغه کورني چې په اقتصادي لحاظ څوکمن وي د هلك د زېړې دو په ويړ پرتمين مجلسونه جورو وي او د شب شش په نامه د خوشاليو محفلونه نيسې او خپل خپلوان او دوستان رابولي.

خو په کورني کې دا د مور دنده ده چې د زوي او لور په منځ کې فرق ونه کړي، ئکه دغه بې عدالتی د دی لامل گرځي چې په خپله ماشوم ورته متوجه کېږي او د هغه روح مړاوي کوي او له بې شمېره روانې زیانونو سره مخامنځ کېږي.

واضحه ده چې یوه معقوله او خوا خوبې مور تل هڅه کوي چې د خپلو ماشومانو تر منځ د جنسیت موضوع طرحه نه کړي او د کورني محیط د ټولوله پاره د عدالت، صداقت، خواخوبې او عاطفي زانګو و گرځوي.

دا یوه طبیعی خبره ده چې د ماشوم په نظر کي خپله مور د نړۍ تر تولو موجوداتو بنايسته قدرتمنه او عظيمه بسکاري او هغه دasicي انګيرې چې مور يې د هر کار که هر خومره مشکل هم وي توان او خواک لري، او هغه کولاي شي چې د خپلو بچو تول ارمانونه او غوبنستني په خاکي کري، يعني نتيجه دا چې ماشوم په مور دومره اعتماد او باور لري چې حتی په خپل پلار يې نه لري. خو که د دي احساس وکړي چې مور د ده په وړاندې بې تفاوته او نا مهربانه ده، د هغه او د نورو ترمنځ فرق کوي او دا فرق هم د جنسیت په ګناه تر سره کېږي او د غه د جنسیت مسئله هم د خپل محدود فکر او اندېښني په مرسته ارزیابي کوي او دا پړه په خان اچوي چې د خه له پاره نجلی ده، ولې هلك نه دي، تر خو يې د مور او نورو له خوا تود هرکلی شوی واي. باید ووايو چې د دغو تولو بدمرغیو او د راز راز عقدو د رامنځ ته کېدلو لامل همدا مور ده چې د خپلې بې تجربه ګي. له مخي او د محیط او تولني د عقیدې تر تاثير لندې د خپل زړه د کترې د تول عمر له پاره د ناخښيو باعث ګرځي، او بیا هم همدا مور ده چې په کورنۍ او د خپلو ماشومانو تر منځه د تعادل او توازن د ساتلو په برکت او تولو ته په یوه سترګه کتل او اولاد ته د اولاد د اهمیت له مخي درناوي کول او ناز ورکول کولائي شي په خپله پاکه لمن کي نیک کرداره او نیک مرغه انسان وروزي او پرته له دي چې جنسیت ورته مطرح وي تولني ته سالم او فعال او خواخوبی انسان وړاندې کري.

۳ - د بنځې دنده د کورنۍ د نورو غریو په مقابل کې:

زمور په چاپېریال او شاوخوا کې ډېري دasicي کورنۍ شته چې د یو خاکي او په یوه کور کې ژوند کولوا او یو د بل په سیوري کې

او سېدلو ته اړ دي. د غه مجبوريت به یا د بېکسى او یواز پتوب له مخي وي او یا د مينې او خوا خوبې په وجه او یا همداسي نورو لاملونو له مخي، ئکه اکثر څوانان کله چې یې نور ورونيه او خویندي ودونه وکړي او په خپل سرنوشت پسې څي مور او پلار چې د عمر د ډېر والي له کبله د خپلو عزيزانو هر ډول مرستو ته اړتیا لري همداغه وروستي یا کشري زوي ته پاتې کېږي او زوي مجبور او مکلف دی چې د غه مسؤوليت او فرض په ډېره حوصله مندي او زغم سره په څای کړي.

په تېره هغه وخت چې زوي د واده تکل کوي او خپل څانته د ژوند ملګري تاکي.

کله چې د غه کور ته ناوي راخي او مېړه د کور د چارو اختيارات په خپل لاس کې نيسې تر تولو اساسې دنده یې داده چې د خپل مېړه سره د مشرانو په درناوي او خدمت کولو کې لویه ونډه واخلي. څوان مېړه هم چې د زړه له کومي د خپلو والدینو سره مينه او خوا خوبې لري او د هغوي له پاره هر ډول خدمت ته چمتو دي له خپلې مېرمنې خخه هم توقع لري چې د ده سره په دغه لاره کې مرسته وکړي او د کورنې د محتاجو مشرانو سره له درناوي ډک چلنډ او کړه وړه ولري، تر خو د هغوي د فيض منو د عاګانو په رننا کې خپل ګډه ژوند په خير او برکت کې پر مخ بوزي.

همدارنګه ئينې وخت د کور نوي ناوي دنده لري د خپل مېړه د هغې خور چې په خپل ورور یې تکيه کړي او بې له هغه بل هيڅوک نه لري ډېر عزت او درناوي وکړي.

ئکه دغه خور هم چې به غير له خپل وروره بل سیوری په سر نه لري د مجبوريت په اساس یې په دغه محیط کې ژوند غوره کړي وي او

دوى ته يې پناه راوري ده، دلته د ورپنداري انساني او وجوداني مسؤوليت او وجيبة ده چې د هغې په وراندي له عاطفي او خواخوبۍ، نه ډک چلنډ ولري او د غوري روبي په خنګ کې هغې ته د کور په چارو کې پوره ونډه ورکړي او خينې کارونه دي ور تر غاري کړي، تر خو هغه د ورور په کور کې خان یوازي او پردي احساس نه کړي. او که هغه اندرور مجرده وي، يعني پېغله وي، نو بیا بنکاره خبره ده چې آخر نه آخر به په خپل سرنوشت پسې ٿي، نو بهتره به دا وي چې ورپنداري څخه بنه او خواړه خاطرات د خانه سره د مېړه کور ته یوسې او د ژوند تر پایه پوري یو د بل سره دوستانه روابط ولري او راشه درشه يې تل مدام جاري او په هر وار ليدو یو له بل سره تود هر کلې وکړي.

لنډه دا چې د کور بسخه باید د خورا زغم او پراخي حوصلې خاونده وي د کورنی له هر غړي سره صميمانه او د بنه نيت سلوك ولري، خان تر نورو او چت ونه ګنه او د مېړه د کورنی درناوی ولري، د مېړه د خپلوانو که د ميلمنو په صفت د دوى کور ته رائي او که ورسه په یوه کور کې او سېږي قدر او عزت وکړي.

د کور د مېرمني نیک سلوك د کورنی، له غړيو او نورو خپلوانو سره ډېري بنېګنې لري، یو خو دا چې د کور محیط او فضاله خوبنیو او مینې څخه ډکه او روابط ډېر تاوده او په زړه پوري وي. بله دا چې د کورنی ماشومان په جسمی او روانی لحاظ سالم او د تازه او ژوندي روحيي لرونکي روزل کېږي. او همدا رنګه ماشومان خوشبینه او له دېښتیو څخه لري روزل کېږي او تل د انسان او انسانيت سره د زړه له کومې مینه لري او د نورو په وراندي د درناوی احساس په کې وده کوي.

نو خدای ^(ج) دی وکړي چې هره افغانه مور او کورني د خپلې تولني د خدمت له پاره بنه ماشومان او بیا بنه ټوانان وروزې، تر خو افغانه مور د تل په شان قهرمانه او با وقاره وي.

ب- د نارينه یعنې مېړه دندې:

۱ - د بسخې په مقابل کې:

د اسلام سپېخلی دین نارينه ته حکم کوي چې باید خپل محبت او مینه د خپلې بسخې په وراندي ظاهره کري، په زبه هم خپله مینه بیان کړي او په عمل کې دې هم تثبت کاندي، تر خود مېړه او بسخې تر منځ دوستي په ژوره توګه دوام ومومي.

مېړه ته بنايی چې د خپلې مېرمني مشکلات او ستونزې چې د وړئني ژوندانه په ترڅ کې ور سره مخامنځ شوي، یا کېږي درک کاندي. مېړه ته نه بنايی چې په کور کې د هر بنه او بد کار په ليدو سره شدید عکس العمل وبنېي او د مېرمني په هر کار انتقاد وکړي. مېړه ته بنايی چې له خپلې مېرمني سره د کور په ځینو چارو کې مرسته وکړي او د هغې د کارونو او زیارونو قدر او درناوی او د سلیقې ستاینه وکړي.

د دی له پاره چې بسخې د مېړه د مینې او لورينې په اړه باور او اعتماد ولري لازمه ده چې نارينه کله ناکله له خپل وس سره سم د بسخې له پاره سوغات او تحايف ولري، که خه هم دغه سوغات په لړو پيسو رانیول شوي وي، خود بسخې په وړاندي دې ارزښت لري. نو په حدیث شریف کې راخي چې: "هغه سرې چې خپلې بسخې ته وايې چې ته راته ګرانه يې، د دغې خبرې تاثیر د تل له پاره د هغې په روح او روان کې پاتې کېږي" یعنې دا چې بسخې د دغې بسکلې بسلې په اور بدوسه داسې خوشالېږي چې زړه يې کېږي وزر

وباسی او د کور وظایف په ډېر شوق تر سره کوي او د ژوند مشکلات په ورین تندی قبلوي او د هغوي په وړاندې مبارزه کوي. همدارنګه که د مېړه له خوا د هغې د پخلي ستاینه وشي، د خوند او لذت صفت یې وکړای شي هغه به نوره هم تشویق او په خپلو کارونو کې به د لابنه والي او اصلاحاتو کوبنېن وکړي، چې دغه وضعه د کورنی د ټولو غړيو په ګټه ډ.

خینې نارینه داسي فکر کوي چې خپلي مېرمنې د پیسو په ورکولو او د راز راز کالیو په راولو ته کولای شي چې هغه خوشاله او راضي وساتي او د محبت او مینې له اظهار خخه ډډه کوي. او خپله ژبه تل د دغو خوبو خبرو د ویلو خخه وساتي، خو داسي نارینه په خپل دغه ساره عمل سره لویه اشتباه کوي. په دې نه پوهېږي چې یوه د منني یا "تشکر" کلمه د یوی قيمتی جوړي جامو په تناسب د بنځۍ په روحيي باندي بنه تاثير بدم.

د دې له پاره چې په کورنی ژوند کې تعادل، توافق، او سازش حاکم وي د نارینه دنده ده چې خپل مشکلات له خپلي مېرمنې سره طرحه او د هغې په مشوره د حل لاره پیدا کړي.

له بنځۍ سره سلا مشوره په ګډه ژوند کې خوشبیني او باور را منځ ته کوي.

نارینه ته بنایي چې خپلي مېرمنې ته تل په درنه ستړګه وګوري، مخصوصاً کله چې اولادونه او نور دوستان حضور لري. هغه په دې معنا چې ځنې سړۍ همدا چې خپل او خپلواں وګوري د خپلي مېرمنې وجود ورته هېڅ شې، د هغې خبرو ته غور نه نیسي او آن دا چې هغې ته د خبرو کولو موقع هم نه ورکوي او خپلوانو ته داسي بنېسي چې ګنې د ده مېرمن په هېڅ نه پوهېږي او په کور کې د یوی

خدمتگاري حيديث لري. چي د دغې ناوري روبي په تعديل سره د بسخي شخصيت او کرامت ته د نورو په وراندي سپکاواي کوي او بسخي دي ته مجبوروبي چي نور به د مېره د خپلوانو او دوستانو هر کلی په روين تندی نه کوي.

په هر صورت په یوی کورني کي د بسخي او مېره تر منع مقابل ^۱ احترام، یو د بل نظریاتو ته په درنه سترګه کتل او په کارونو کي مشوره کول اعتماد او باور را پیدا کوي چي زیات وخت دغه کمي د نارینه له خوا، کله چي هغه دېر مغورو او ئاخان غوبښتونکي وي په کورني حلقه کي را زېږدي. د نارینه مهمه دنده دا ده چي د خپلې مېرمني حيديث او وقار تل تر تله وساتي او داسي چلند ونه کري چي د بسخي نازک زړه ور مات او هغه له مشترک ژوند خخه زړه تور کري.

۲ - د نارینه دندې د اولادونو په مقابل کې:

نارینه چي د کورني سرپرست او پلار دی باید داسي یوه لاره غوره کري چي اولادونه یې بې له کومي سرگروني ورسره ومني. سور او پلار او د کورني مشران باید په خپله یوه سالمه نمونه د ماشومانو په وراندي و اوسي او هغه مقررات او ضابطي رعایت کاندي چي له اولاد ونونه توقع کېږي. کله داسي پېښېږي چي پلار په هغه گناه لاس پوري کوي چي په وار وار یې خپل ماشومان تري منع کري، پلار ته بنايي چي خپل اوامر او غوبښتنې دي په بې شمېره توګه او په وار وار په اولادونو نه تحميلوي، ئكه په مکرر شکل وينا او پندونه خپل اثرات له لاسه ورکوي. لې نصیحت هم چي په جديت او معقوليت سره وي اغېزمن ثابتېږي. که ماشومانو ته هره ګري نصیحتونه او ګواښونه کېږي واضحه ده چي معکوسه نتیجه

تري حاصلپري، او ماشوم تر پخوا زيات سپين سترگي کوي او آن
بيا و هل او تکول هم ورباندي اثر نه کوي.

له بلي خوا يوه ډله ميندي او پلروننه دومره د خپلو ماشومانو
خارنه او پالنه په ډېر ناز کوي چي ماشومان د دغه حالت په احساس
سره فکر کوي چي مور او پلار د هغوي مریان دي نه کوم بل خوک.
پلار هغه مهم او موثير عنصر دی چي د خپلي کورنی اداره او
نظام په هغه تینګ دی، خو لزمه ده چي دغه مشر او واکدار د
لومړي او با مسوولیته شخص په توګه باید په آزاده بنه د عدالت او
برابري له مخي د کورنی په غريو حکومت وکړي. پلار ته نه بنايی
چي د تهدید او ناوره سلوك خڅه د خپل او لاد په وړاندي کار واخلي.
د یو هوبنيار او دردمن پلار تر تولو لوره دنده دا ده چي په ماشومانو
کي نورو ته د احترام روحيه پياورې کړي. د دي له پاره چي ماشومان
له خپلو مشرانو خڅه په هرڅه کي تقلید کوي او د مور او پلار کړه
وره هغوي ته سرمشق او هغه کړنلاره تشکيلوي چي دوي د خپل
ژوند په اوړد سفر کي په هغه باندي روانېږي.

خيني وخت داسي پېښېږي چي د مور او پلار په خاصه توګه د
پلار له خوا د او لادونو تر منځ توبير راخي، مثلاً زوي ته ډېر ارزښت
ورکوي او لور ته لب. چي دا وضعه هم خپله مثبته او منفي اغږه
شيندي. یوه بله مهمه موضوع د او لاد په روزنه کي دا ده چي خيني
پلروننه خپل ماشومان د رشوت په اخیستلو روبدی کوي، مثلاً د
هر کار په بدل کي هغوي ته خه پيسې یا خيني نور شيان لکه:
چاکلېت، ژاولي او داسي نور ورکوي، البته دغه عمل یوازي د پلار
لخوانه عملې کېږي بلکه مور هم په دغه برخه کي لبوا ډېره ونده
لري، په هر حال دغه د بدې او شيريني ورکول کوچني ته په

راتلونکي ژوند کي ډپر زيان رسوي او د هغه په اخلاقو باندي ناوره
اڳېزه نبييندي.

هيله ده چې ګرانې کورني په څانګري توګه پلرونه د خپل اولاد
په سالمه روزنه کي د زره له کومې هلي خلي وکري او خپل ماشوم د
وطن او وطنوالو خدمت ته چمتو کري. هرڅوک بايد داسي اولاد
وروزي چې په څان متكۍ وي او له مفت خوريو خخه کرکه ولري او
همدارنګه داسي یو شخصيت تري جور کړئ چې د خپلي کورني او
خپل هپواد له پاره همېشني ويار او افتخار وي.

۳ - د نارينه دندي د کورني د نورو غړيو په مقابل کي:
په یوی کورني کي معمولانور کسان هم ژوند کوي چې يا به د
مجبوريت له مخي وي او یا هم د خپلولی د اړیکو په اساس، دغه
کسان عبارت دي له مور، پلار، خور، ورور، یا عمه او خاله او
داسي نور. د دغو غړيو د هر یوه سترګي د کور نارينه ته اوږي او
ګوري چې هغه په کوم نظر ورته ګوري ټنهه یې تروه ده که خلاصه،
چار چلنډ یې په خواخوري او لوريښي استوار دي او که مجبوريت له
مخي. په هر حال مور او پلار هغه قدرمن شخصيتونه دي چې د
اولاد د آرامي او هوسایني او نیکمرغۍ په خاطر یې تول عمر زيار
ګاللي او قرباني یې ورکري او دا تول یې د هغې ورځې په تمه او
هيلې سرته رسولي تر خود زړبودياو افتادګي په وخت کي په اولاد
تکيه وکري. البته د مور او پلار حق او حقوق هرڅوک پېژنۍ او
کوبېښ کوي د هغوي احترام وکري، مګر کله، کله داسي هم کېږي
چې زوي واده کوي او په خپل ګډ ژوند کي داسي ډوبېږي چې په
غیر له خپلي مېرمني یې توله دنيا له یاده ووئي او داسي فکر کوي

چي په کور کي تولو ته ڏوڻي او او به رسپوري نور به نو خه سر پسی گرخوم.

مگر په واقعيت کي دغه انگير نه او عقیده سمه نه ده، ظکه يوازي د نس مړول د انسانانو غوبنتنه نه پوره کوي، بلکي په یوه کور کي د کور د سرپرست او مشر خخه د کورنی د هر غوري غوبنتني او هيللي بېل بېل رنگونه لري او په رواني لحاظ د هر چا هيله دي ته ده چي باید له پامه ونه غورخول شي. مور او پلار د کور د سرپرست يعني له خپل زوي خخه دا هيله لري چي له هغوي سره لکه پخوا منيه او محبت ولري او هغه په خرگند شکل په هغوي ولو رووي.

له خپلو امکاناتو سره سم د هغوي د آرامي او راحت په برخه کي هخه وکري. د کور د خينوموضوعاتو په اره دي د پخوا په شان مشوري ورسره وکري. او خپله مېرمن دي په دې پوه کري چي مور او پلار د ڏپرو حقدارو مشرانو په حيث هر وخت د درناوي او قدر وړ دي د دي هم دغه دنده ده چي لکه خپل مور او پلار د هغوي خدمت او عزت وساتي همدا رنگه خويندي او ورونيه هم چي تر ده کشران دي او یا دا چي د ده ترسیوري لاندي ژوند کولو ته اړ شوي دي له ده خخه د ميني، پوبنتني او پالني توقع لري.

همدا رنگه کله کله هم نور خپلوان، لکه: عمه، خاله، تره او ماما او داسي نور د بيکسي او ببوسي په وجه د دغه خپلوان کره په او سېدو یا ژوند کولو مجبور شوي او له ده خخه د خواخوري او پالني تمه لري.

نو په دي حالت کي دغه نارينه ته بنائي چي د پخوانيو مناسباتو او روابطو پر بناء باید خپلواړيکو ته تغيير ورنه کري او د امکان په

صورت کي کېدای شي چې تر پخوا زیات په دغه برخه کي تشدید همیسل وکړي، خکه په دغه مرحله کي چې نارینه واده کړي او وروسته یې د مسؤولیت د زیاتېدو له امله روابط د نورو غړیو سره لې شوي، نو هغوي بیا سمدلاسه دغو تغییراتو لامل د هغه بنځه ګنهلي، پدې معنې چې ګواکې مېرمن د دوی په نسبت بنې نیت نه لري، نو خکه خپل مېره ته اجازه نه ورکوي چې خپل پخوانی روشن تعقیب کاندي نو دغو اشخاصو ته لزمه ده چې د کورني د هر غړي حقوق و پېژني او له هغه سره سم عمل وکړي تر، خود کورني د او سېدونکیو تر منځ تاو تریخوالی پېښ نه شي او یو د بل په نسبت بدېینه او ګیله من نه وي او کوم سوء تفاهه رامنځته نه شي.

کله چې یو خوان واده کوي د خپلې مېرمني خخه دا تمه لري چې د هغه د کورني درناوی او قدر دې وکړي، خکه چې د هغه د کورني خوشاله ساتل په حقیقت کي د هغه د خوشاله ساتلو ضمانت کوي او که داسي ونه شي نو ګزاره سخته ده او بنايی دغه ګډ ژوند له ئینو مشکلاتو سره مخا مخ شي. مګر بیا کله چې د مېرمني خپلوان له دوی کره راشي نو محترم زوم خپل توقعات هیروي او د مېرمني له پلارګنۍ سره ډېره سره وضعه کوي او هغوي ته داسي جو توي چې دوی خورا وړوکي خلک او د دوی زوم ډېر لور شخصیت او د لورې او شتمنې کورني زوي دی.

په داسي حال کي چې د کورني د نارینه د مشروظیفه ده چې په کور کي د کورني د غړیو تر منځ عادلاته چال چلنډ ولري او د ټولو او فرد فرد حقوقو ته په درنه سترګه وګوري او هغه ځان تېرپدنه او اخلاق چې له خپلې مېرمني خخه د خپل فامیل په وړاندې غواړي او تمه ترې لري، هغې ته هم حق ورکړي چې له ده خخه هم بالمقابل

همنه رنگه تقاضاوی ولري، تر خو مساوات او برابري په کور کې حکم و چلوی او یود بل نه د لور والي احساس ونه کړي.
دا تول په هغه صورت کې تر لاسه کېږي چې ګه ژوند د یوه سازش او مصلحت پر بناء پیل شوی وي او د لور والي او برتری غوبښني احساس د تعقل او منطق په رنا کې مغلوب شوی وي.

ج- د اولادونو او نورو غرو د ندي په کورنی کې:

۱- د کور د مېرمنې یعنې مور په وړاندې:

ښخه، یعنې مور هغه موجود دی چې پیغمبرانو او د نړۍ پادشاهانو د هغې د مقام درناوی کړي او د هغې قدمونو ته یې سر تیټ کړي دی.

په دې کې شک نشته چې په یوی کورنی کې پلار د یوې ستني یا د اصلی محور حیثیت لري، مګر مور لکه ساہ د ماشوم یا اولاد په جسم کې چلپېږي او لکه وينه یې بدن تود ساتي. د مور او اولاد تر منځه هغه عاطفي اړیکې دی چې د شیدو د روکلو په دوران کې د مور او ماشوم تر منځه تینګې شوی او د نړۍ هېڅ څوک نشي کولاني چې دغه اړیکې په کلې توګه وشلوی.

اولاد تر هغوي چې کوچنی او نا توانه وي په مور تکيه کوي او هر عمل د مور په مرسته سر ته رسوي. ماشوم د پیدا یښت له ورځي بیا تر څوانې پورې د مور مرستي ته اړتیا لري او مور هم تر خو توان او وس لري د اولاد د غښتلنیا او تکامل په منظور هڅه او هاند کوي. کله چې اولاد یا اولادونه په ثمر ورسېږي او له هره پلوه په خپل خان ډاډه او باور من شي، مور د خوشالۍ او کامیابۍ احساس کوي او فکر کوي چې یو دروند بار یې له او برو خڅه لري شوی او منزل ته رسېدلې دی.

دلته دی چې د اولاد د فداکاری او سرښندنی وخت را رسیدلی او باید چې د مور له پاره همسا دنده تر سره کړي. ظکه مور خپله څواني، سلامت او قوت د هغه په پښو کې خاورې کړي. او دا وخت هغه د یو نا توانه ماشوم حیثیت لري چې اولاد یې باید بنکته پورته کړي او د زړه له کومې یې خدمت وکړي. ظکه د مور او پلار خدمت او اطاعت په اولاد فرض دی. کله چې مور او پلار غواړي د زوی او لور د کوژدې په اړه تصمیم ونیسي اولادو ته نه بنایي چې د هغوي له تصمیم سره جدي مخالفت وکړي، ظکه مور او پلار او د کورني نور مشران د ژوند په هره برخه کې تجربه لري او د کورني د څونانو خواخوبۍ او د زړه له کومې د هغوي نیک مرغوي غواړي. که چېرې د کورني څوان غړې د خپلې راتلونکې له پاره کوم څانګړۍ انتخاب لري کولای شي په معقوله لار هغه دلایل خپلو مشرانو ته وړاندې کړي او له هغوي خخه په ډېره عاجزې خپل هدف ته د رسیدو له پاره مرسته وغواړي.

کور مشر اولاد باید د بنې خوی او نیک کردار خاوند وي، بنایي دغه اولاد هلك وي یا نجلې، هر خوک چې وي باید د کورني په نورو ماشومانو او څونانو لطف له مهرباني او خوا خوبې ولري او په خپل بنې خصلت او مکمل شخصیت سره د هغوي له پاره د ژوند موثر سر مشق و ګرځي.

مشر اولاد باید په کورني کې د کوچنیانو له پاره د بنوونکې حیثیت غوره کړي او له هغوي سره په ليک او لوست او نورو چارو کې په منظمه توګه مرسته وکړي او ورته د وخت او ژوند خخه د موثرې استفادې لاره او لودن وښی.

اولادونو ته بنایی چې د کور په چارو کې له مور پلار سره مرسته وکړي. که په بنوونځی کې وي یا پوهنځی کې یا په کومه اداره کې دنده لري. دوی هر یو د یوه منظم پروګرام له مخې کولای شي چې په کور کې هم خینې وظایف تر سره کړي.

اولادونو ته نه بنایی چې د کورنی د مشرانو نافرمانی وکړي، په تپرہ د مور. ئکه د مور حق په اولاد ډېر دی او خرنګه چې مور اولاد سره ډېری ناخوالی ګالی نو په هماغه اندازه توقع لري چې اولاد د هغې قدر وکړي او په درد یې و خوري.

خینې داسې اولادونه هم شته چې د کورنی له پاره سر خوبې او مصیبت وي او مور کله چې ګوري اولاد د هغې په مقابل کې بې پروا او بې تفاوته دی او د هغې د تیول عمر زحمتونه په نظر کې نه نیسي او داسې فکر کوي چې ګنې همداسې بې تکلیفه او بې زحمته نړی ته راغلې او په عادې شکل د څوانې پړاو ته رسیدلې، نو په خپل خاورې شوی عېت عمر پنېمانې کوي او حسرت خوري. دا ئکه چې اولاد په یوه اميد لویوی او غواړې چې په افتادګې کې د هغې لان نیوی وکړي.

میندي او پلروننه تل هیله لري چې اولاد یې د هغې او د تیولې کورنی سر لور وساتي او په داسې صفاتو متصف وي چې توله کورنی ور باندي وویاپري.

هیله ده چې تیولې افغانی ربپدلي او فداکاري میندي خپل اولاد د بنې خوی او خصلت او لور شخصیت په خوب و مرې شي او تل سر لوپې او مفتخرې وي.

۲ - د پلار يا د کور د مشر په وړاندي:

په هر حالت کې د پلار خدمت او اطاعت په اولاد باندي فرض دي. پلار تل د اولاد د بنې راتلونکې په خاطر هڅه او هاند کوي او د فزيکي کارونو په کولو لاس پوري کوي، تر خود خپلي کورني د هوسایني او معيشت وسایل تر لاسه کړي.

نو کله چې پلار د خپل اولاد له پاره دومره قرباني ورکوي او یوه شیبې آرامي یې په ځان حرامه ګنهلې، تر خو یې بچې په سوله ایزه او آرامه فضا کې ژوند وکړي، بنه وخوري، او بنه واغوندي او هم په کور او بهر یعنې په سبونځي او پوهنځي کې له نورو خڅه وروسته پاتې نه شي او په آرام فکر خپلو زده کړو ته دوام ورکړي، نو هغه هم دا تمه لري چې اولاد یې د ناتوانې په وخت کې لاس نیوی وکړي او یوازې یې پري نېډي.

کله چې بچې کوچنې وي واضحه ده پلار مجبور دي چې د کور سودا او ضروريات له بازاره خڅه راپړي، یا د خپلو خپلوانو او دوستانو د روغ او رنځور پوبنتني ته ورشي او داسي نور...

همدا چې ماشومان را لوی شي پلار د زړه له کومي د ځان په نسبت د هغوي د خوا خورې او همکاريو تمه لري. ځکه پلار د خپل ژوندانه ډېري قيمتې او نه راګرڅدونکې شبې د خپل اولاد د راتلونکې نیکمرغې په منظور قربان کړي.

او س چې دوی لوی شوي او په خپلو پنسو درېدلې او په خپل مې متکي شوي باید دي ته متوجه و اوسي چې پلار نور هغه لومړنۍ قوت او خواک نه لري چې د پخوا په شان تلاش وکړي او د خپلي هوسایني او سوکالې په خاطر کار وکړاي شي.

نو گرانو اولادنو ته بنايي چې په خپل کور کي د مسووليت احساس ولري او له ځانونو څخه د خپل د ژوندانه د توقف نه کولو او لابنه پرمختګ له پاره کار او فعالیت ترسره کري. د دوى دنده ده چې د پلار او مور د آرامي وسایل برابر کري پري نبدي چې دغه خير غوښتونکي عناصر په تېر آخر کي خوار او ڏليل شي.

گران او نازولي څوانان یا د کورنی اولادونه په هر عمر کي چې دي باید دي تکي ته خپل پام ونيسي چې د هري مسئلي د حل لاره دي د پلار په مشوري پيدا کري. د مشرانو سره مشوره د څوانانو په مخ د کاميابي دروازي پرانيزي. څوانان دي داسي فکر نه کوي چې مشران د خپل عمر د زياتوالي په وجهه په څه نپوهېږي، نه گرانو څوانانو ستاسي پلار او ستاسي مشران هغه افراد دي چې یې تاسي دغه درجي ته رسولي یاست. او هغوي ژوند له هره اړخه تجربه کري. هغوي د هغه څه رينبه گوري چې تاسي یې مخ او ظاهر گوري. دا په تاسي ټولو فرض دی چې د خپل پلار او نورو مشرانو درناوی وکري. او هېڅکله هم د دغه احترام او درناوي نه ستومانه نه شئ. ستاسي دنده ده چې د خپل پلار جسمي او روانی حالت تل په پام کي ولري او هېڅکله د خپل پلار او مور په وړاندې په لور آواز خبرې مه کوي او بېچونه مه پري وھي، خکه هغوي تاسي ډېر نازولي یاست او تر او سه مو هم نازوي او درنه جارېږي.

د - په خپل منځ کې یو د بل په وړاندې:

کورنی د یو شمېر هغو انسانانو مجموعه ده جي یو پر بل باندي خورا ګران دي او په خپلو کې د زړه له کومي مينه او نېدې اړیکې لري.

کورنی خو په لومړي سر کې د دوو انسانانو له خوا چې یو له بل سره د ګډه ژوند تړون کوي رامنځ ته کېږي. بیا وروسته د یو شمېر ماشومانو په زېږپدو چې د کلونو په ترڅ کې تر سره کېږي، دغه کورنی د تکامل خوا ته ئې او یوه کوچنی ټولنه ترې جو پېږي.

تر هغې چې مور او پلار څوانان وي او د تحرك او کار او مندو رامنډو وس لري ماشومان لکه ګلان د کورښکلی ماحول ته رنګینې او تازګې وربېسي، مور او پلار لکه دوہ تکړه باغوانان د هغوي په روزنه پالنه او سالمي ودي کې له خپل ټول څوک، فکر او اندېښنو خخه استفاده کوي. کله چې ماشومان د څوانې په او ته ګام بډي نو بیا دغه دوہ خوا خوبې باغوانان د باځ دېواله ته تکیه کوي او په بن کې خپلو هغو نیالګیو ته په مینه مینه ګوري چې د دوی په لاس روزل شوي، خړوب شوي او په ثمر رسپدلي دي.

مور او پلار تل دا هيله لري چې کورنی نظام یې د اتفاق، اتحاد، صداقت، خوا خوبې، مینې او عدالت په بنسټ ولار وي. چې دا هيله تر ډېره د دوی د اولادونو (لور او زوی) په کړو وړو پورې تړلې او د هغوي مسؤولیت دی چې د مور او پلار اهداف او غښتنې په خورا امانت داري سره پوره کړي.

مشر اولاد وظیفه لري چې له مور او پلار سره د مرستې په منظور د کور په مهمو مسایلو کې مثبت دخالت او له پلاره سره د حل په لاره کې کافي مرسته وکړي. مثلاً: پلار بزګر دی او په خمکو

کې کار کوي او خپلې کورنی ته نفقه برابروي. يا د بل چا خمکه یې په اجاره نیولې، يا دا چې له چا خخه پورورې دی، يا غواړي خپل کور ترمیم یا له سره آباد کړي او د اسې نور، مګر دغه پلار هغه پخوانی زور او قدرت په خپلو مټو کې نه لري، يا د فکر او ذهن په لحاظ خه مشکل ورته پېښشوي، يا ناروغه دی خپل روزگار ته نشي رسپدلى، نو دا په اولادونو په تېره بیا په مشر زوي پوري اړه لري چې د پلار په ئاي یا له پلار سره د مرستې په منظور د کورنی ژوند ډګر ته راوخي او د یوه سوکاله ژوند د جورونې او ساتني په خاطر مبارزه او هڅه پیل کړي.

همنه رنګه په کورنی کې اولادونه هر یو خانته فرایض او وجایب لري چې باید درک یې کړي او په ورین تندی د هغوي سره برخورد ولري.

د کورنی څوانان او ماشومان باید د یو سوله یېز ژوندانه په مفهوم او ارزښت پوه شي او پخپلو کې سره له مینې، محبت، لورینې او درناوي ډک روابط ولري. ټول یو له بل سره د همکاري روحيه ولري. مشر ته بنايې چې په کوچنیانو لطف او شفقت ولري او کشران هم پدې مکلف دي چې د مشرانو اطاعت او درناوى وکړي.

په ئينو کورنيو کې د کورنی د ماشومانو او څوانانو تر منځ ګرده ورڅاخ و ډب شور او څوبې وی، یو پر بل حملې کوي، غېږي نیول او یو په بل باندي ګوزار کول د دوی ورخنې مشغولتیا وی.

همنه رنګه بنکنځلي او بدورد ویل او شکایتونه هم پدې ماجرائګانو کې شامل دي چې یوې باکلتوري کورنی ته دغه راز حالت اصلأً سم او د منلو وړ نه دي.

په هغې کورني کي چې مشر مشر توب ونه شي کولاهي او کشر خود سره او ماجرا جوي وي، او د اسي یو حالت جاري وي چې د اولادونو وخت په ناورو او نا سالمو حرکتونو تېربېي او کوم منظم او مفید پروګرام د خپلو ورخنيو فعالیتونو او مصروفیتونو له پاره نه لري، نو واضحه خبره ده چې مور او پلار خپل رسالت د خان او ټولني په وړاندې په مثبت شکل نه دی تر سره کړي، او هلي ځلي یې د ماشومانو په روزلو او پاللو کي په اوبو لاهو شوي او د کومي مثبتې نتيجې تمه تري نشي کېدای.

په هر صورت لارمه دا ده چې د کورنيو د غريو تر منځ باید د همکاري او درناوي روحیه پیاوړي وي او اولاد د مور او پلار په نسبت چې هغوي د دوي د روزلو، پاللو او سترولو په لاره کي خومره قرباني ورکړي او خومره ستونزې یې ګاللي درک او احساس ولري او پدې هڅه کې وي چې خرنګه کولاهي شي چې د مور او پلار هغه حقونه چې په دوي یې لري ور اداء کاندي.

مور او پلار تل هيله لري چې د اولاد د نېکي او انساني روېي په موجب په خپل چاپېریال او ټولنه کي سر لورې او مفترخ ژوند وکړي او د صالح او نیک خصلته مسلمان اولاد په لرلو سره د خلکو په خوا کې خوشاله او له افتخاره ډک عمر تېر کړي. له نېکه مرغه هغه کورني چې داسې هيله او ارمان لري، هرو مرو د دغه مرام د لاس، ته راولو په لاره کي مثبت ګامونه او چټوي او د اولاد په سالمه روزنه کې د پوهانو له تجربو خڅه استفاده کوي، لکه خرنګه چې زموږ په ټولنه کې یې بېلګې بې شمېره دي.

دریم خپرکی:

د کورنی چاپېریال

لومړی- په فکري لحاظ:

۱ - د عمل او نظر د یووالی له پاره هڅه:

په یوه متعادله کورنی کې چې هر خوک د خپل استعداد او امکاناتو په تناسب خینې وظایف او مکلفیتونه لري د هغه په اساس د کور د چارو او اداري په سر ته رسولو او پر مخ بیولو کې شریک ګنډل کېږي. د کورنی پر غرو باندې د وظایفو په ویشلو هر خوک پوهېږي، د مثال په توګه، ماشومان پوهېږي چې په کور کې د پلار مسؤولیت کوم دی؟

مور باید کومې کومې دندې تر سره کړي، مشرورور او خور په کور کې کوم رول لري؟

د دغو مسؤولیتونو او دندو ویشل د ماشومانو په ذهنی وده او دا چې هغوي هم د کور د چارو په تر سره کولو کې مسؤولیت لري او باید چې لکه د نورو په شان خنې کارونه په غاره واخلي یو اغېزمن اصل دی. کله چې دوی ته دا احساس پیدا شي چې موب هم د کورنی د غړيو په توګه یو لړ مسؤولیتونه لرو او باید په خپل وخت یې د نورو په خپر تر سره کړو، نو دغه عمل او احساس د هغوي استعدادونو ته وده ورکوي او هم یې په ذهنی قوت باندې مثبتې اغېزې بنیښدې. د کور د چارو دغه ویش د دې

موجب گرئي چې کورني محیط د یوه سنجول شوي محیط په توګه چې په هغې کې اصول، قوانین او یکرنګي موجوده ده او هر غړي ته د درناوی او احترام په سترګه کتل کېږي د افرادو په وړاندې خپله مینه ناکه غېړه پرانیستي ده.

کله چې د کورني مشران د کور د خینو مسايلو د حل په لاره کې خپل سوچونه او فکرونه یو کوي او معقوله نتيجه تري اخلي نو معلومه ده چې د دغه مثمر عمل اغېزې د کورني په لویو او وروخپل اثرات لري.

د مېړه او بسخې د نظر یو والي چې په منطقی طریقه کارول شوي وي د کورني د نورو غړيو په وړاندې یو سرمشق دي. په کومه کورني کې چې د نظر یو والي وجود ولري هرو مرو به د نیکمرغى بنکلې کوتره هلته په التو وي.

د کورني غړي که د ژوند په چارو کې یو د بل له تجربو خخه استفاده وکړي او د کورني ژوند تیول پرابلمنونه یو د بل په مشورو او نظریاتو حل کاندي واضحه ده چې کومه ګيله او پلمه د چا په وړاندې نه پاتې کېږي او تل به یو د بل سره همکاري کوي او تل به یو له بل خخه رضایت لري او هیڅوک به د بل په کارونو نیوکه او انتقاد نه کوي.

په ضمن کې په چارو کې د نظر یو والي د چارو په بنه پرمختګ کې خرګندې اغېزې لري.

د کورني په حلقة کې تل تر تله همدا مور او پلار او خو تنه اولادونه نه وي، بلکې د وخت په تېر بد و سره دغه کړي پراخېږي او د نبور تر عنوان لاندې یو بشر هم دي کور ته راتلونکي ده. دا یوه جوته خبره ده چې زموږ له دود او دستور سره سم وروسته تر

خوابنې نبور د هغې ئای نیسي او د کور تول بنه او بد په هغې پوري اره پیدا کوي.

نو هوبنیاره او با تدبیره خوابنې او خسر په همغه لومړي سر کې، یعنې کله چې ناوې د دوى کور ته رائې، دا خبره په پام کې نیسي او له نبور سره هغه چال چلنډ پیل کوي لکه د خپلې لور سره یې چې لري. که خه هم چې په لور باندي پلار او مور خپل تول احکام عملی کولای شي او لور په ورین تندی د مور او پلار اوامر اجراء کوي او هېڅکله د هغوي له خدمت خخه د ستومانۍ احساس نه کوي، دليل یې هم دا دی چې مور او پلار د کار په خنګ کې په لور باندي نا پایه لورینې هم لري، له بلې خوا لور تې په خورا مینه او نوازش د کار فرمایشونه ورکوي او کله هم په فوق العاده سوغاتونو او تحايفو هغه خوشاله کوي. نو همدا وجه ده چې لور یا په مجموع کې تول اولادونه د مور او پلار اطاعت کوي او په نه ستري کېدونکې روحيه د هغوي هر ډول اوامر پر ئای کوي.

په دې اساس ویلى شو هغه نجلی چې له یوه پردي کور خخه د نبور په نامه بلې کورنې ته رائې او غواړي چې خپل تول عمر، یعنې پاتې ژوند په دغه نا آشنا کورنې کې سرته ورسوي هم کېدای شي چې د دغې کورنې د لور بنه غوره کړي مګر، په دې شرط چې د کورنې مشران په خاصه توګه د کورنې مور خپله مهربانه او توده غېړه د هغې ته خلاصه کړي او هغې ته داسې مبنې ورکړي لکه خپلې لور ته یې چې ورکوي.

په پای کې باید زیاته کرم په کورنې کې د عمل او نظر یووالې هغه وخت رامنځ ته کېدای شي چې د کورنې د مور او پلار ګډه

ژوند د ژور اعتماد او متقابل احترام او همکاريو پر بنسته ولار وي. او هم يې د اولادونو په روزنه او پالنه کي فرهنگي، تولنيز، اخلاقي، عاطفي او روانې سلامت او جورښت په نظر کي نيولى، خپل تعهدات يې د کورني، تولني او هپواد په وړاندې تر هر خه مقدم ګنلي وي، هغوي ته يې د ژوند په تولو برخو کي د مسؤوليت احساس ورکړي وي او د اتفاق او اتحاد په ارزښتناك خصلت يې معتقد کړي وي.

۲ - راز ساتنه:

په کورني کي بنه او مېره هغه شخصيتونه دي چې یو ګډ کورني ژوند يې په خورا باور او بې شمېره هيلو او ارمانونو تشکيل کړي، نو په دي اساس یو د بل په سود او زيان کي شريک ډي. بنهئي ته د ځمکي د کري پر مخ تر مېره بل خوک نبودي نه دی، او مېره ته هم د خپلې مېرمنې په اندازه خوک نبدي او محترم نه ګنل کېږي.

نو په دي توګه بنهئي او مېره ته بنائي چې یو د بل او هم د خپلې کورني د اسرارو او رازونو په کلکه ساتنه وکړي. همدا رنګه یو د بل عيب او نواقص، که چېږي موجود وي، پت وساتي او دريم کس ته دي نه وايي، حتی د مرګ تر ورځي، ځکه دوي دواړه یو بل ته تر نورو ډېر نبدي دي، یو د بل خير غوبښونکي دي. دوي بې له شکه یو په بل تر بل هر چا خوا خوبدي او مهربانه دې.

خرنګه چې دوي یو بل ته خورا نبدي او د کورني په خير او شر کې سره شريک دي نو لازمه ده چې یو د بل راز او اسرار هم په خورا امانت داري، په خپله سينه کي وساتي. زموږ پیغمبر حضرت

محمد صلی الله علیه وسلم فرمایلی: تر نورو ډېره نېکه مېرمن هغه ده چې د خپل مېرہ امانتونه کله چې هغه حاضر نه دی وساتي. د مېرہ امانتونه خخه یو هم د هغه آبرو او عزت دی چې د کور د مال یا د مال خخه هم دروند او مهم دی، حفظ کاندي، او ډېره باسيرته او درنه بسخه هغه ده چې د مېرہ په غیاب کې د هغه عیب چاته ونه وايی او د خپل مېرہ سپکاوی هېڅکله نورو ته ونه کړي.

هډا رنګه مور او پلار ته لازمه ده چې خپل ماشومان هم د کورنی او نورو دوستانو د راز په ساتلو کې عادت کړي. هغوي ته دی د راز ساتلو نېټګنې په ګوته کړي. مثالونه دی ورته وايی او د راز د نه پتیولو عیبونه دی ورته تشریح کاندي او له بلې خوا که دوی په خپله دغه اصل رعایت کړي، نو دا د کورنی د نورو غړیو له پاره بنه سر مشق کېدای شي.

څینې خویندې عادت لري چې په هر مجلس او د دوستانو په کورونو کې له خپل روزگار خخه ګيلې او شکایت کوي او د کورنی اقتصاد له کمزورتیا خخه سر تکونه کوي، چې دغه عمل هم د کورنی وقار او حیثیت ته صدمه رسوي، او کله چې مېرہ د بسخې له دغې سر تکونې او شکایت خخه خبر شي سخت خې کېږي او د دوستانو په وړاندې د کمې او حقارت احساس کوي.

هغه مېرمن چې تل له خپل ژوند خخه شاکې او د مفلسی اظهار کوي زما په فکر چې په خان ظلم کوي او خپل مقدار د نورو په وړاندې کموي. څکه بنايی داسي خوک به نه وي چې د هغې درد دوا کړي او پیسي ورته ورکړي، یوازي دومره کېږي چې د دوستانو رحم او زړه سوی را پاروی او تهول د ترحم په نظر ورته ګوري چې دا وضعه که خه هم چې ظاهراً د اهمیت وړ نه ده، خود

سرېي په روح باندي د تپري چړي په خېر لګېږي. نو بهتره به دا وي چې د کور او کورني ژوند ټول رازونه له ئانه سره وساتو او که پخپله یې چاره کولای شو یوه معقوله لار ورته ولتیوو، تر خو مو مشکل حل شي.

۳ - امانت داري:

امانت داري هم د راز ساتني په خېر د انسانانو له ډپرو لوړو خصوصياتو خخه شمېرل کېږي.

په هغې کورني کې چې د امانت داري روحيه موجوده وي هرو مرو به د خيانتونو مخنيوی، په شعوري ډول کېږي.

تر هر چا د مخه په یوې کورني کې بشخي او مېړه ته ضروري ده چې په متقابل شکل د امانت داري او صداقت روښانه لاره غوره کړي. په هغې کورني کې چې امانت او صداقت د یو له اعتماده ډک ژوند اساس او محور ګرځېدلی وي، په یقين سره چې د هغې کورني د نېکمرغه پاينېت ستنې همېشه ټینګي او استواره وي.

هغه کورني ژوند چې تګلاره یې په رښتینوالی، صداقت او امانت داري پیل شوې وي هغه به هرو مرو یوه سالمه کورني وي. او د هغې اولادونه به د برياليو انسانانو په عنوان راتلونکي ټولني ته ور دا خلېږي.

امانت یوازي هغه مفهوم نه دی چې څوک دی د چا پيسې نه غلاکوي او یا د چا مال او شتو ته سترګي نه نيسې، یا دا چې کوم چا خپل مال ورته د ساتلو له پاره اينې وي خو هغه تري نه وي خورلې او نه وي منکر شوې.

امانت داري ځانته ډولونه او خصوصيات لري، د مثال په توګه:

اماًنت داري د بسخی او مېړه تر منځه د ژوند یو ډېرمهم اصل دی. په دې معنا چې بسخه او مېړه د ګډه ژوند له لوړی یو شببو خخه د یو لړ اخلاقی تړونونو او تعهداتو سره مخامنځ کېږي چې د هغه په منلو او عملی کولو د ژوند تر پایه پوری ځان مکلف بولی. نارینه هم مجبور دی چې په ټولنه کې و او سېږي، دفتر ته ولار شی یا دوکان او کوم بل کار ته.

د ورخی په اوړدو کې د راز راز خلکو سره سرو کار لري. په دفتر کې بسخینه همکاراني لري او په دوکان کې بسخینه خريداران. مګر خبره دلته ده چې په دغوا ډګرونو کې خپل معاشرت له نورو سره تر کومه حده پراخوي. آيا دغه نارينه چې د یوې مېرمني مېړه دی د نورو نجونو او مېرمنو سره تر هغه حدودو چې اخلاق او وجدان یې غوبښنه کوي او روا بولی روابط او راکړه ورکړه لري، که له دفتری قوانینو خخه پښه وړاندی او د خپلی سرګرمی او تفښ په منظور خان نورو ته نېږدي کوي او د یوه ډېر خوشخویه سړی په بنه کې د نورو د جلبولو هڅي کوي؟

نو موږ ویلای شو چې د اسې یو مېړه چې د خپلې خوشالی له
پاره خپل ټول تعهدات هېروي او په خپل هود ولار ندي، نو
واضحه ده چې خیانت کوي.

هاما رنگه بنخه هم د ژوند په هره برخه کې، يعني هر ګام او حرکت چې کوي او نورو سره معاشرت لري او د خپلو همکارانو یا ګاونډیانو یا لري خپلوانو، باید چې همېشه خپل مېړه په نظر کې ولري او خپل کړه وړه دې له خانه سره ارزیابی کړي چې آیا د دی روابط او ناسته ولاره د نورو سره د هغې مېړه ته د زغملو وړ ده یانه؟

بئخى ته بنايى چى خپل حىشىت او وقار تل په نظر كى ولرى، بايد هفه لاره غوره كىرى چى په هفه كى كوم داسى تكى نه وي چى د خيانى تاپه پرى ولگول شي.

بله دا چى په كورنى كى ماشوم يو امانت گنيل كېرى، دغه امانت د خدای او تولنى مال دى. كورنى ته بنايى چى د دغه امانت په سمبالولو او روزلو كى هخه او هاند و كرى او دغه راز د دى امانت د صحت او سلامت په ساتلۇ او خارلو كى له هېخ راز سر بىپىندى خخە ئان و نه ژغورى.

٤ - صداقت او رىبىتىنوالى:

غلطى او تېر اىستنه د انسان لوى عىب گنيل كېرى او يو كركجن ناۋىرە عمل دى. يو انسان تر خو دروغىجن نه وي، غلطى نه كوي. يىنى دا چى د چا د غولولو په فكى كى نه وي. په اسلامى شرعىت كى چل او فرېب لويە گناه ده او هم دغه عمل يو حرام عمل گنيل شوي.

چل ول او دروغ د انسان په تېيت والى او اخلاقى كمزورى باندى دلات كوي، دغه دروغ او تېر اىستنه كە د مېرە او مېرىمنى تر منخە موجودە وي، د دوى د هرى يوه، يىنى هفه چا چى په دغه كار لاس پورى كرى يا يى كوي، د هفه پە حماقت او فرېب كاريو دلات كوي. خكە بىخە او مېرە يو د بل پە گىتە او تاوان كى شرىك دى. كە مېرە د چل ول لە مخى خپلى مېرىمنى تە تاوان ورسوي د هفه زيان نىمايىي برخە پە خپلە مېرە تە متوجه ده. سر بېرە پر دى چل او فرېب تر هفه وختە د عامل پە گىتە چلپېرى چى مقابل لورى پرى خبر نه وي او پە هر خە باور كوي. مىگر كله چى يوه ورخ د مقابل لورى پە خيانى، مىگر او فرېب پوه شى، نو هخە كوي چى

د زیان لور په ئان و تپی او بند یې کړي. سربېره پر دی د غچ اخیستلو فکر هم ورته پیدا کېږي. که هغه د غچ اخیستو تصمیم هم ونه نیسي، یوه د بې اعتمادی، فضا خو به خامخا د دوی تر منځه خورېږي او ګډه ژوند خپل رښتینې خوند او لذت له لاسه ورکوي.

نو بنه به دا وي چې په ګډه ژوند کې صداقت او رښتینوالي د زړه له کومې برقراره وي. که د اسې نه وي او له یوی خوا چل ول وي او بله خوا د صداقت او امانت لپوال وي، واضحه ده چې دغسي ګډه ژوند، یعنې کورنی ژوند به تل له شخو، ناخوالو او بې، اعتماديو سره مل وي چې نتیجه به یې ډېره بده او ناکامې به یې په برخه شي.

ناویلې دې نه وي پاتې چې په کورنی کې دغه منفي چلند بنیادی تخریب او اخلاقی نیمګړتیا را منځ ته کوي. معنا دا چې د کورنی ماشومان هم په دغه رښتیا او دروغ کې روزل کېږي چې خامخا دغه حالت په هغوي باندې ناوره اغېزې بنیندې.

لکه خنګه چې لویانو ویلې: د سمې لاری نه خوک نه ورک کېږي موب او تاسې هم چې خانته کورنی لرو او د نسلونو د روزلو دنده په غاره لرو او همدا رنګه د خدای "ج" او تولنې په وړاندې مسؤولیت او تعهدات لرو په دی پوهېږو چې دروغ او چل ول د انسان وقار ته زیان رسوي، هېڅ شریف او با عزته انسان خپل دغه ارزښتونه په اسانه له لاسه نه ورکوي. او که خدای مه کړه خوک د اسې وي چې د خپلې کورنی، دوستانو او خپلوانو سره دوکه وکړي، نو خرګنده خبره ده چې خپل کرامت او شخصیت ته سخت زیان رسوي.

۵ - د مسوولیت احساس:

د کورني ماحول او چاپېریال د کورني د غړویو د ژوند ګه چاپېریال دی، هر غړی که مشر دی که کشر په دغه ګه کور کي خانګړي مسوولیت لري.

مېرمن که خه هم چې د کور په تنظیم او د چارو په تر سره کولو کې تر هر چا زیات زحمت او زیار باسي، ولې هغه دي داسې فکر نه کوي چې ګواکې وظیفه یې یوازې د کور د کارونو، لکه کالې مینځل، پخلې کول، جارو کول او داسې نور دي، بلکې تر ټولو مهمه دنده یې د اولاد سالمه روزنه او د خپلوبچو روغتیا ته پاملنې ده، د کور دخل او خرڅ تنظیمول او د مېړه سره په پراخه ټنله چال چلنډ، په کورني کې د سولې، صفا د فضا رامنځ ته کول او همدا رنګه د کورني په غړيو باندي د مینې او محبت پیرزوينه ده.

همدا شان نارينه هم د کورني د نفقي د برابرولو په خنګ کې نورې مهمې دندي لري. نارينه بايد د خپلې مېرمنې او اولادونو په وړاندې دېر نرم او مهربانه وي، هغه بايد د مېرمنې د ورځنيو مصروفیتونو په اړه بې تفاوت نه وي، بلکې د لزوم په صورت کې بايد له هغې سره په کارونو کې مرسته وکړي، د هغې د زیار ګاللو او خوا خوبیو ستاینه دي وکړي، د هغې د روغتیا په اړه دي هم بې تفاوته نه وي، د هغې د روانې حالت خارنه دي وکړي او خپله مینه دي تل ورته خرګنده کړي، او همدا رنګه دي د هغې د کورني درناوی او عزت وکړي او د نورو په حضور کې دي نه یوازې دا چې د خپلې مېرمنې سپکاوی نه کوي، بلکې د هغې

صادقانه تلاشونه او هخي دي د کورني په اړه وستايي او د هغې
ښېگنې دي په ګوته کړي.

نارينه د پلار په صفت دنده لري چې د یوه خواخوږي سر پرست
مقام غوره کړي. نارينه دنده او مسؤوليت لري چې د بهر د
وظيفي په خنګ کې د خپلو اولادونو د لیک او لوست په برخه کې
ډېره توجه ولري. پلار ته بنايي چې په دي ځان خبر کړي چې
مخصوصاً څوان یا تنكی څوانان اولادونه یې د ورځي په اوږدو
کې د چا او څرنګه ملګرو سره معاشرت لري، خومره وخت په کور
کې تپروي، خومره په ښوونځي کې وي او خومره نور له کوره بهر
له خپلو دوستانو سره.

پلار باید داسي اداره ولري چې وکولای شي د خبرو له لاري په
خپلو بچو باندي خپل حاکمیت ټینګ کړي، نه د تشدد او زور په
واسطه پلار ته بنايي چې د زوى او لور تر منځه توپیر را منځته نه
کړي، او خپله مينه او لوريښه په یوه اندازه په دواړو ولوروی. پلار
باید د کور د غریو په وړاندې، البته په هره برخه کې مسؤوليتونه
په بنه توګه احساس کړي، دی یوازې د کورني د خرڅ د پیدا
کولو مسؤول نه دی، بلکې هغه د خپلې کورني د غریو د هر یوه
په وړاندې بېل بېل مسؤوليتونه لري. هغه باید خپلو اولادونو ته
د بنه ژوند کولو طريقه وروښي د ګاونډیو سره د نېټک سلوك کول
او د خپلوانو او دوستانو سره په لازمو وختونو کې راشه درشه او
داسي نور ورته په ګوته کړي.

پلار ته بنايي چې د خپل اولاد په زړه کې د وطن او خلکو په
نسبت مينه وروزې او په ژوند کې د پوهې، کار او تحرک
ارزښتونه رو په ګوته کړي. خلاصه دا چې د پلار دندې د اولاد په

مقابل کي ڈپري مهمي دي چي هيله ده هر آگاه او په کار پوه پلار خپلو دغو دندو ته په ژوره توګه متوجه و اوسي.

٦ - د ټولنيزو آدابو او اخلاقو رعايت کول:

انسان د ټولني جزء او یو ټولنيز مخلوق دی. هيڅوک نه شي کولائي چي په ګوبني او یوازي ځان په زره پوري ژوند ولري. کله چي انسان په ټولنه کي ژوند کوي د یو ډول نزاكتونو په رعايت کولو مکلف دی. ټولنه له خپلو وګرو نه توقع لري چي د ټولنيزو آدابو او اخلاقو رعايت وکري.

هره کورني دنده لري چي له خپل چاپېریال او سیمي سره پوره پېژندګلوي ولري او هغه عمل تر سره نه کړي چي نورو ته د زیان سبب شي.

په کورني کي بسخه او نارينه هغه مضبوطي ستني دي چي کورني ورباندي ولاړه ده. د کورني دغه دوه مهم غړي دنده لري چي د کوچنیانو داساسي روزني او پالني په خنګ کي هغوي ته په خپله ټولنه کي د به او عزتمند او با حیثیته ژوند کول ور زده کري. هره کورني د خپل ټولني یو جزء او یوه برخه ده چي دغه جزء په یوه کلې یا بنار پوري اړه لري. چېري چي موب ژوند کوو هلتنه یوازي نه یو، بلکې زموږ په خلورو خواوو کي نور خلک هم زموږ د ګاونډیو، ګلیوالو او بناریانو په صفت هستوګنه لري. زموږ په ټولنه کي هره کورني د نورو په ورباندي یو لړ وظایف او وجایب لري چي باید رعايت او په ئای شي. مثلاً موب ته بنایي چي خپل ګاونډي وپېژنو او په لزمو وختو کي یو د بل خبر واخلو. همدا رنګه د هغوي په غم او بنادي کي ګډون ولرو. سر بېره په دغو

یو بل ته د مشکلاتو په وخت کي د مرستي او همدردي لاس ورکرو او د ستونزو په حل کي يې صادقانه هلي څلي وکرو. مشرانو ته بنایي چې د غه انساني سلوك څلواولادونو ته هم ور په ګوته کړي او د یوه دين په شان يې په اداء کولو مکلف وګني، تر خوله زموږ نه وروسته هغوي زموږ یا په بله زبه د څلوا مشرانو څای ونیسي او ټولنیز رواجونه او سنتونه پرڅای کاندي، تر خود کورنيو، دوستانو او کليوالو روابط او مناسبات مضبوط او دوستانه پاتي شي.

لیدل کېږي چې د ګاوندي بسخه د څيل کور خزلې او ناپاکۍ کوڅي ته ور اچوي، په دي پسي نه ګرځي، چې د غه لاز او کوڅه د نورو د تګ او راتګ لارده او ټوله ورڅ پري خلک ځي او رائي. ځينې محترمي کورنۍ د څيلې راهيو یا تلویزیون غړ دومره او چټوي چې د نورو د سر خوبې او مزاحمت اسباب برابروي. یا دا چې ځينې محترمي مېرمني خپل ماشومان د ورځي په اوږدو کي کوڅي ته وباشي، تر خو په آرامې سره د کور چاري تر سره کړي یا د ګاوندي د مېرمني سره چې د حویلې د دپواله خخه ېي سر راجګړي او غواړي د زړه خواله وکړي په بېغمه زړه کيسې وکړي. او دي ته يې پام نه وي چې ماشومان ېي د کوڅي له نورو ماشومانو سره خه کوي او تر کومې اندازې د نورو ګاونديانو د سر خوبې سبب ګرځي؟ سر بېره پر دي د څيلو ماشومانو په سرنوشت پسي نه ګرځي چې په کوڅه کې به په خومره بدومه عاداتو اخته کېږي. همدا رنګه د ټولنیز ژوند غوبښته دا ده چې د ګاونديو او نورو دوستانو د روغ او رنځور پوبښته او پالنه وکړو.

مور او پلار باید د زامنو په برخه کې ډېره هڅه وکړي چې په غوره ټولنیزو اخلاقو او روحیه سمبال شي، په مناسبو وختونو کې د خپلې سیمې د خلکو سره ناسته ولازه ولري، د خلکو او ولس له مشکلاتو او قضایاوو خخه ئان خبر کړي او د امکان په صورت کې لازمه مرسته ورسه وکړي.

مور او پلار دنده لري چې د خپلو اولادونو تر منځ عادلاته روش غوره کړي، یو بل ته د درناوی او اطاعت روزنه ورکړي. همدا رنګه په کورني کې کوم بل غړی لکه، نیا، عمه، ترور او داسې نور افراد که له دوی سره ژوند کوي نو ماشومان او ټوانان باید پوه کړای شي چې دغه مناسبات او ارتباطات ډېر ارزښت لري او دغه د کورني فرعی وګړي هم ئان ته ځانته حقوق لري چې باید د مشرانو او کشراښو له خوا رعایت کړای شي او د هغوي درناوی دې وشي.

داسې ډېر لیدل شوي او کېږي چې په یوه کورني کې مور او پلار په خپل ګډه ژوند کې په هر شي کې د نظر او سلیقې اختلافات لري. او کله نا کله دغه اختلافات په شخرو او ناندریو بدلېږي. لومړي باید هڅه وشي چې دغه اختلافات په لفظي شخرو بدل نشي او که کېږي هم باید چې د کورني د نورو غريو، په خاصه توګه د ماشومانو په حضور کې پېښ نه شي. ځکه اولاد د خپلې کورني نماینده دی او نه بنايي چې دغه نماینده په خپل راتلونکي ژوند کې عین حالت تکرار او خپل کورني ژوند د جګرو او ناسازګاري ډګر وګرځوي. په کورني محیط کې هغه ارزښت چې د اولاد د شخصیت او په ئان باندې د باور حس پیاوړي کوي. همدا رنګه مینه، محبت او خوا خورې د کور په محیط کې هغه خه دې چې په کورني کې صداقت او رښتیا زېړوی. کله چې په یوی کورني کې بنه نیت

ربنستینی مینه او لورینه د قهر او ناوره سلوك خای نیسي هلته هیخوک مجبور نه دی چې د بل له وېري د دروغو په ويلو سره لاس پوري کري.

اصلًا په کومه کورنی کې چې اتفاق، همفکري، متقابله مینه او احترام جريان لري په یقين سره چې هلته اشتباهاش او بېلاري نه پېښېږي. هر فرد که مشروي او که کشد اخلاقې جرئت خاوند او په خان او د کورنی په نورو غرييو باندي تل باور من وي. د کورنی بنست که په پیل کې په صداقت، اتحاد او اتفاق ولاړ وي، په دنساحت سره ويلی شو چې ګله ژوند به تر آخه د دغسي انساني فضا په جنت کې دوام لري.

باید يادونه وشي چې ګاوندي هم یو په بل ئيني حقوقه لري چې د هغوي رعايت کول په هر چا فرض دي. ځکه ژوند په یوازي توګه هېڅ خوند نه لري، نو هر خوک دي ته اړتیا لري چې له نورو سره معاشرت او راشه درشه ولري. په دغه صورت کې ګاوندي د ټولونه زیات سري ته نېډي دي چې لازمه ده د ګاونديو تر منځ درناوی، خواخوبې او همکاري په خورا اخلاص او بنه نیت جريان ولري.

د کورنی مشران دنده لري چې په خپلو ماشومانو کې د نورو په وړاندې احترام او درناوی او د همکاري روحیه پیاوړي کړي.

هیله ده چې هره کورنی د یوه انساني ژوند په لته کې وي، تر خو ټړانسنه د داسې کورنيو د بنه سلوك له برکته د اصلاح او اخلاقې سپېڅلتیا په لور روانه شي.

د دویم-په کورني ژوند کې د کارونو ترتیب او تنظیم:
 کور هغه چاپپریال دی چې د کورنی د هر غری له پاره تر هغه
 بل بنې خای او په زړه پوري چاپپریال او مکان نشه.
 افراد که هر خومره د کوره بهر په کارونو او دندو کې لګیا وي
 او د کار په محیط کې د ژوند تولی اړتیاوی د ورڅو په اوږدو کې
 ورته مهیا وي، خو په ډېره مینه او علاقه مندي هغه ساعت ته
 سترګې په لاره وي چې کولای شي خپل کور ته خان ورسوی.
 کور یو وړوکی قلمرو دی چې د مېړه او بسخې حکومت پرې
 چلپېږي او هر یو د دغه حکومت او آمریت خخه خورا جسمی او
 روحی خوند اخلي.
 مګر سوال دلته دی چې دغه کور او په دې کور کې میشت
 غرې له یو مناسب نظم او دسپلین نه برخمن دي گه نه؟
 ځینې وخت په اداره کې سړی متوجه کېږي چې یو کارکوونکې
 یا کارکوونکې د خپل کور نه په خپله اداره کې او د خپلو
 همکارانو سره خوشاله وي او کور ته د ګرځیدو له پاره هومره
 دلچسپی نه لري. دلته که خوک دغه مسئله وخبرې دې نتیجې ته
 رسېږي چې هرو مرو یې په کور کې کومه ستونزه یا نیمګړتیا
 شته. یا به اقتصادي فشارونه وي، یا به ناسازګاری وي او یا به
 بې نظمي او په اصطلاح بې سرو ساماني او ګډوډي وي.
 په هر صورت که د کورني ژوند تول کارونه او چاری د نارینه
 او بسخې د ګډو هلو خلوا او یو په بل باندې د خواخوبۍ، او یو
 اړه بل سره په مشورو تر سره کېږي، نو خرګنده خبره ده چې ژوند
 په داسې کور کې د هر غرې له پاره په زړه پوري او د کورنۍ
 چاپپریال لکه جنت داسې خوبه وي.

د کور مبرمن چې د کور په نظم او ترتیب کې تر مېړه او نورو غږيو ډېرہ ونده اخلي باید خپلو مکلفیتونو ته ډېر دقت او توجه وکړي. د کور چاري په تدبیر او سنجیده ګې سره تر سره کړي. د بېخایه خرخونو او لګښتونو چخه دې ډډه وکړي، د کور په صفايي او ستره ګې کې دې غفلت و نه کړي. د کور په چارو کې دې منظم پروګرام جوړ کړي. او د کورنی هر غږي ته دې د هغه د توان په اندازه کار ور وسپاري.

تر هر خه ضوري خبره دا ده چې مېرمني ته بنایي چې خپل لګښت د کورنی له عايد سره سم عيار کړي. باید داسي فکر ونه کړي چې ګنې پیسې ډېرې نه لري تر خود ګاونډي د مېرمني په شان د کور له پاره قیمتی وسایل ور باندي برابر کړي. کومه مېرمن چې تل له نورو سره د رقابت فکر په سر کې لري او وس یې نه لري. نو د خپل کور سمبالولو ته چنداني علاقه نه بنيي، په کور کې یې بې نظمي او ګډوډي تر سترګو کېږي او په خپله تل خپه او غمجنه بنکاري، وضعه یې له مېړه سره هم سره وي، ئکه هغه دا تولې ناخوالې د خپل مېړه نه ګنې، چې ولې شته او دولت نه لري، خه ته یې تنخوا کمه ده، ولې یې د نورو بسخو په شان زما له پاره د سرو زرو ګانه او داسي نور د سینګار وسایل نه دې برابر کړي. یا یې نه شي برابرولی؟ د کور مېرمن که په بهر کې دنده لري او که په کور کې چاري تر سره کوي باید هڅه وکړي چې د شرایطو او د خپل اقتصاد سره سم کورنی ژوند تنظیم کاندي. د هغه خه سره دې سازش وکړي چې ورته میسر دې او د زیاتولو امکانات یې نه شته، مثلاً نارینه ټوله ورڅ د کوره بهر کار کوي او زیارونه ګالې تر خود خپلې کورنی نفقة تر لاسه کړي. که هغه ته د ډېر عايد امکانات

برابر شي بنايي په ڏپره مينه په هغه کار لڳيا شي، تر خو سوکاله او بسيا ژوند ور په برخه شي، مېرمن يې تري خوشاله او راضي وي، بچي يې بنه و خوري او بنه و اغوندي او همدا رنگه د یو بسيا ژوند ټول و سايل ځانته برابر کاندي، مګر دا نېکمرغې زموږ د ټولني د ټولو و ګرو په برخه نه ده. زموږ ټولنه په تپره په دې وروستيو ګلونه کې چې د جګرو د بنامار په کومي کې او سېږي، یوه نا برابره ټولنه ده. موږ او تاسي د سر په ستر ګو وينو چې یو د مرښته چوي او بله له لوږي مري، یو په لس ګونو و دانۍ او مانۍ لري او بل حتی کور خو څه چې د کور کرایه نه لري. مګر ژوند په خپل مسیر روان دی او انسانان هم د فطرت په حکم مجبور دي چې کورني ژوند تشکيل کړي، خوک ډېر لري او خوک هېڅ نه لري او خپل ورځني ژوند په ورځنيو هڅو پر مخ بیايو. نو نېکمرغه هغه کورني ده چې د ژوند د شيبي غنيمت و ګنه، نېکه استفاده خيني و کړي او د ژوند د نېمګړتیا و د پوره کېدو له پاره ګډې هلې خلې و کړي او په هغه خه چې ورته برابر دي، شکر و کړي او خپل کورني ژوند په اتفاق او اتحاد، مينه او محبت او لوري نو سمبال کړي. د نورو حسرت و نه خوري او په خپل لوړو شتو او امکاناتو دي ډېر شکر و باسي او هدف یې پايد دا وي چې خپل اولاد اهل و صالح و روزي، کمال او هنر ور زده کړي، له بدلو لارو دي بچ و ساتي او سالمه روزنه دي ورکړي، تر خو هغوي کاري او فعال او پوه څوانان شي او د خپلې کورني او خپلې ټولني په درد و خوري او د هغوي د کار او زيار او وياري له برکته د مور او پلار د زړبودیا دوران په عزت او آرامي کې تپر شي.

دریم - له کور نه د باندی کارونو ترتیب او تنظیم:
 هر انسان کله چې یوه دنده او وظیفه او مسؤولیت ورتر غاره
 کېږي د هغه د بنه انجام مسؤولیت لري.
 کله چې یو فرد خه نارینه او خه بنجھه له کوره بهر په کوم کار
 ګمارل کېږي په واقعیت کې د یو مکلفیت او تعهد د تر سره کولو
 په خوا ګام اخلي. له کوره بهر کار که ماموریت دی په دولت کې
 او که په کومې موسسې کې یا په کومې تجارتخانې کې، په هره
 برخه کې چې وي لومړی هدف یې د حلالې روزی تر لاسه کول دي
 چې خپل زحمت او د وخت د ضایع کولو په مقاپل کې یې اخلي،
 مګر څرنګه چې کورنی د ټولنې اساس او بنست او یو مهم رکن
 ګنډل کېږي په همغه شان د کورنی چلوونکې هم د ټولنې با
 مسؤولیته غږي دي. دغه کسان باید د کار په ساحه کې هم د اسې
 احساس ولري لکه چې د خپل کور د بنه والي له پاره یې لري.
 ترتیب او تنظیم باید د انسان د ژوند په ټولو برخو کې رعایت
 شي، که کور وي که کار وي، که خوب وي که خوراک وي، که
 چېرته تګ وي، که مطالعه او استراحت وي او داسې نور.

بې نظمه او ګډوډ ژوند بې خوندې وي. که یو دولتي
 دارکوونکې په خپل وخت دندی ته حاضر شي، د دفتر مربوطه
 کارونه یې منظم وي، حساب او کتاب یې د ورځنې په ترڅ کې
 تنظیم او مرتب شي، له همکارانو سره صمیمي وي او په پاک
 نفسی او ویبن وجدان خپله ورسپارل شوې دنده سر ته ورسوی،
 نو هغه دی چې هر خه به یې له هیلوا او غونښنو سره سم وي، نا
 ویلې دی نه وي پاتې چې په خپله کارکوونکې هم په منظمه سر
 او وضعه له کوره را بهر او دفتر ته په خلاصه ټنډه ور نوځي.

مگر دلته یوه اساسی خبره دا ده چې که د دغه شخص په خصوصي یعنې کورني ژوند کې ترتیب او تنظیم وجود ولري نو هرو مرو به د کار په ساحه کې هم همدا عادت رعایت کوي. او که خدا یمه کړه د کوره خپه او خواشینی د وظیفې خوا ته رهی شي بیا نو د هغه خخه د هېڅ منظم او تاکلې کار تمه نه شي کېدای، څکه په آرامه اعصابو او بې تشویشه خاطر که خوک دفتر ته څي یا د چا کور یا کومې بلې خوا ته نو هغه د خوشالی او خندا ډالی د خانه سره لري، خپل کار په ډېرې بنه توګه تر سره کوي، د ښکارانو او دوستانو سره په سره سینه او له ڦمیمیته ډکه لهجه خبری اتری کوي او د رخصتی په وخت کې په ډېرې مینه او بېړه د خپل کور خوا ته روانېږي.

همدا رنګه ګرانې مېرمنې هم باید کورني آرامش ولري، تر خو په دفتر کې بې نظمي ونه لري. زموږ هپواد په ډېرې جدي توګه د بنځو بهرنیو فعالیتونو ته اړتیا لري، نارینه په یوازې توګه په دی نه بریالی کېږي چې د دریوو لسیزو ورانې او ویجارې بیا ودانی کړي یا د کور اقتصاد په مکفی توګه پیاوړی وساتې.

د اوستانيو شرایطو سره سم باید افغانی باوقارې او برد بارې مېرمنې هم په جدي تصمیم سره حرکت وکړي. د خپل منځي جګرو په نتیجه کې زموږ اقتصادي بنسټونه وران او ولس له فقر از بېوزلې سره مخامنځ شو، نو د دغې عمومي ستونزې د حل لار یوازې ګټور کار دی چې د بنځي او نارینه په ګډو هلو خلو د بنه او بسیا ژوندانه امکانات لاس ته راتلې شي.

له نېکه مرغه دا دی اوس د هر چاله پاره د کار او روزگار زمینه مساعده شوي او لکه خنګه چې لیدل کېږي، افغانی

زپوری مېرمنې بیا هم د خپلو ورونيو سره خوا په کارونو او تولنيزو فعالیتونو لګکیا دي. چې د دوى د دغۇ تحرکاتو په نتیجه کې هم د دوى په کورنی ژوند کې مثبت بدلۇن رامنځ ته شوي او هم د گران ھپواد په ودانولو او او پرمختگونو کې مهم او رازبىتناک بدلۇنونه راغلي. خو په تکرار سره باید زیاته شي چې لکه خنگه چې د کورنی گله ژوند ترتیب او تنظیم په هر حالت کې تر زیاته حده د کور په مېرمنې پوری اړه لري، نو ویلای شو چې له کوره بهر کار په صورت کې د بنځی مصروفیت نور هم زیاتوی.

په دې کې شک نه شته چې نارینه په هرې برخه کې د بنځی هرسىندوى دي او باید هم چې وي او بیا هم تاکید کېږي چې نارینه په دې مکلف دی چې له خپلې مېرمنې سره په چارو کې پوره مرسته وکړي. هغه مېرمن چې په مؤسسواو ادارو کې دنده سرته رسوي په لومړي سر کې لازمه ده چې د خپلو کارونو له پاره یو منظم تقسیم اوقات جوړ کړي، تر خود هغه د مخي خپلې ورځني وظایف تر سره کړي. که مېرمن خپل کارونه په کور کې په تاکلې او معین وخت تر سره نه کړي او دفتر ته ولاړه شي، نو هرو مرو به یې خاطر پريشانه وي. او هرې شیبې به په هغه چارو فکر کوي چې باید اجراء شوي واي. نو دغه فکري پريشاني او تشویشات د دې سبب گرځي چې د دفتر په کارونو کې یې هم نیمګرتیا او بې نظمي پېښېږي او لکه خرنګه چې مربوطه اداره تېقوع لري په هغه ډول وظایف نه اجراء کېږي. که د کور مېرمن سهار لب د وخته له خوبه راپا خېږي او خپل ورځني کارونه تر یوه حده اجراء کاندی او د همغې ورځي مقدماتي چاري تر سره کړي،

د ماشومانو د مکتب او د غرمي د ډودۍ غم و خوري، او بیا هم هر شي ته یو نظر و اچوي، یعنې د برقې سامان آلاتو د سوچونو او ساکټونو، د او بود نل یا شيردهنونو او داسي نورو خطرناکو شیانو سمبالونه وکړي. او کله چې له کوره ووئې خپلوبچو ته لزمه سپارښتنه وکړي، او همدا رنګه نور شیان چې د دوی د نشتوالي په صورت کې خطر رامنځ ته نه کړي، تر نظره تېر کړي، او بیا خپلې بهرنۍ دندې ته ولاره شي خرګنده ده چې خپلې بهرنۍ ورسپارل شوي دندې هم په کامیابې سره اجراء کولای شي.

په پای کې بايد زیاته شي چې کور یو مشترک خای دی، نسخه او مېړه بايد په دې تینګار ونه کړي چې صرف یو تن د کور د خرڅ مکلفيت لري او بايد چې پوره یې کړي. بايد دواړه پکې ونډه واخلي او د ژوند ستونزې د کورنۍ د تولو غږيو له خوا سر ته ورسپږي.

خلورم - د اقتصادي وضعی سمبالبست:

اقتصاد په انسانی ژوند کې یو مهم او تر تولو ضروري رکن دی. اقتصاد د انسان د ژوند په پایبنت او سمبالبست، وده او پرمختګ کې ستر رول لري، لکه خنګه چې یوه ټولنه د خپلې بسیایني او پرمختګ له پاره اقتصادي منابع لري او له هغوي خخه د ژوند انه د خرخ د ګرڅولو او یوه متوازن او هوسا ژوند له پاره کار اخلي. همدا رنګه کورنی هم د اقتصادي منبع یا منابعو له پاره اړتیا لري تر خو خپل ورځنی ژوند له هره اړخه ورباندي تامين کاندي.

خو خبره دلته د چې خرنګه کولانی شوله اقتصادي منابعو خخه مثبته ګته او چته کرو. مثبته ګته په دې معنې چې خپل عایدات په کور کې خرنګه مصروفو، آیا خپل عاید او لګښت ته یو منل شوی او منځنې معیار تاکو که یوازې نن د خپلې ظاهري بنې د جالبيت په منظور پیسې لګوو او سباته ټوله کورنی وږي تړې شپې او ورځي تپروو بیا له خپل نصیب او قسمت نه سرتکوو او د نورو خورت خورو. دلته د دې یوې خبرې یادونه ضروري ده او هغه دا چې مور په خپله یوازې څان نیکمرغی ته رسوو او د نورو په ورباندي خپل حیثیت او عزت ساتو او که موژوند بد تېرپېږي په هغې کې هم زموږ بې فکري او بې سنجشی ستره ونډه لري.

د کورنی عاید او مصرف باید مقایسه شي. مور هغومره باید وxorو چې لروې، مور هغه خه باید پاخه کرو چې اخیستې یې شو، مور باید هغه جامې باید واغوندو چې راته په وس موپوره وي. زموږ د کور مصرف باید داسې عیار شي چې له عوایدو سره مو تطابق ولري بلکې باید هڅه وشي چې په هره میاشت کې یو خه سپما هم وکړای شي. دغه دخل او خرڅ تر ډېره حده د کور د

مېرمنې مسؤولیت دی چې د غه مسؤولیت باید په سمه توګه تر سره شي، یعنې دا چې د کور مېرمن له خپل تدبیر او د نورو له تجربو خخه کار واخلي.

بنه او خوشاله ژوند په قيمتي لوازمو او مصارفو نه تر لاسه کېږي، بلکې بنه ژوند بنه سليقه، بنه تدابير او له یو بل سره په همکاري، همفرکري او خوا خوبې د کورني په نصيب کېږي. یوه هونسياره مېرمن او مهربانه مور خپل ورځني ژوند داسي تنظيموي چې په لې لګښت خوندor او صحي او د غذايي موادو له درکه غني او ګټior خواره پخوي، همدارنګه له یوه ارزانه توکر خخه خپلو ماشومانو ته بنکلې او بنايسته جامي ګندېي د ځينو غير ضروري لوازمو له اخیستو او کارولو خخه ډډه کوي د مثال په توګه: د سینګار او آرایش او د داسي نورو شیانو له رانیولو خخه په مکرر ډول خان ساتي.

د کور د ماشومانو او لویانو د روغتیا د ساتلو خیال ساتي، په دی معنې چې خپل کور او نور مربوط سامان آلات چې د ورځي په ترڅ کې کارول کېږي پاک وساتي، د ماشومانو کالي او بدن ته ډېره یاملرنه کوي، تر خو خيرن او چتیل نه وي. په هغه کور کې چې نظافت رعايت کېږي هلتنه ناروغری لارنشي موندلې يا دا چې ډېره کمه واقع کېږي. چې ناروغری نه وي دارو درمل او ډاکټر ته اړتیا نه پیدا کېږي او مجبور نه دی چې وخت ناوخت پیسې په درملو او ډاکټر ولګووي.

هيله ده ګرانې ميندي او پلرونې د خپل کورني ژوند د لابنه والي له پاره د کور شته او پیسې په مثبتو او ضروري شیانو ولګووي او همېشې باید د خه نا خه سپما په فکر کې هم وي.

د اقتصادي چارو د سمون او پیاوړتیا له پاره هڅي:
هره کورنی هیله لري او د زړه له کومې د دې غوبښتونکې د
چې له اقتصادي نظره پیاوړي وي، تر خو یې هره غوبښته او هیله
تر سره شي. او تل په سوکالی او آرامې کې خپلې شپې ورڅي
تپري کړي.

مګر دغه هیله هغه وخت د عمل جامه اغوندي چې د کورنی
مشران او نور هغه غري چې د کار کولو توان او اهلیت لري، لاس
په کار شي او ګډې هلي څلې پیل کړي، تر خو بنه عواید بیا
مومي او بنه ژوند پرې وکړي.

د ېږي کورنی دی چې د بنځۍ له ټولنیزو فعالیتونو سره
حساسیت بنېي او هغوته یې نه پرېږدي یا په بل عبارت اجازه نه
ورکوي چې له کوره بهر کار وکړي.

د یادونې وړ ده چې بنځۍ د ټولنیزو کارونو د سرته رسولو په
برخه کې مهارت او استعداد لري، خو شرط دا دی چې خاوند یې
مرسته ورسره وکړي. مثلاً: که بېسواده وي کولای شي ګندل او
اوبدل زده کړي او له هغې خخه ګته او چته او د کورنی د
اقتصاد په پیاوړتیا کې برخه واخلي.

معنا دا چې د کورنی اقتصاد د کورنی د غريو په همکاري
او مرستو پیاوړي کېږي. له بلې خوا که مېړه خپلې مېرمني ته د
روا او مشروعي آزادۍ حق ورکړي او په پراخه ټنده او پوره
اعتماد د هغې د هخو او فعالیتونو چې البته سالم وي درناوی
وکړي او په دې قانع وي چې د ده مېرمن هم کې مېټ د ده په شان
د کور په اقتصاد کې نقش لرلې شي، نو هغه دې چې نتيجه به
ې هم عالي وي، مينه او محبت به تل بر قرار وي، ورڅ په ورڅ

به یې په ګډ ژوند کې مثبت تغییرات رائی، ماشومان به یې آرامه او بسیا وي او بنه روزنه او پالنه به یې په برخه شي او له بلې خوا د کار او فعالیت په صورت کې نه یوازی دا چې کورنی یې په اقتصادي لحاظ بسیا کېږي، بلکې د ټولنې او هېواد حق او دین هم په دغه صورت کې اداء کېږي.

د اقتصادي وضعې د زیانمن کېدو مخنيوی:

که خه هم چې په اقتصاد باندي د کورنی په برخه کې یو خه خبرې وشوي او اکثره کورنی په خپله هم پوهېږي چې په کومه طریقه کولای شي د اقتصاد د زیانمن کېدو د مخنيوی په منظور باید خه وکړي، او په هره کورنی کې مشران موجود دي چې هفوی د یوه منطقې ژوند په مفهوم پوهېږي او لړ او ډېري تجربې لري.

د مشرانو د مشورو له مخي د ژوند تنظیمول ډېره ګټه لري، باید تل هفوی ته غور کېبدو او د هفوی په لارښوونو او توصیو عمل وکړو. ؐکه هفوی به یا ډېر حسابي کورنی ژوند تېر کړي وي او د کورنی د اقتصاد په برخه کې به چې خرنګه باید تنظیم شي، تر خود یوه هوسا او آبرومندانه ژوند خاوندان شي؟ یا به بر عکس دوی په ګډ ژوند کې ځینې اشتباهات کړي وي چې د هفوی په نتیجه کې په مفلسی او خواری اخته شوي او د عمر تر پایه پوري ځورېدلې او کړېدلې، نونه غواړي چې ځوانان یې د هفوی تېروتنې او اشتباهات تکرار او خپل کورنی ژوند تر پایه پوری د فقر په منګلو کې وڅي.

په هر صورت د هري کورنی مشران په خپله هم باید د ګډ ژوند د بنه والي له پاره په ژوره توګه سوچ وکړي او داسې

نوښتونه، ولري چې وکولانی شي د هغوي په رنما کې خپل ژوند د ترقې او تکامل خواته رهبري کړي.

هوبنیار وګري په لېو پیسو ډېر خه حاصلوي، مګر ناپوهه او بې پروا او ظاهر بینه خلک هر خه ته په سر سري نظر ګوري او په ډېره بې تفاوتی سره خپل ورځنۍ ژوند مخ په وړاندې بیايو. هغوي که هر خومره دولت او شته ولري په لېو وخت کې یې مصرفوي او د عايد او مصرف تر منځه انډول او توازن ته توزجه نه کوي. داسي فکر کوي چې ژوند ټول وخت یوشان دی، تل به بنه معاش کورته راخي، یا تل به همدا تجارت خانه او شان او شوکت راته ميسروي. په داسي حال کې چې انسان د حالتو تابع دی، بنايی یوه ورځ دغه بنه تنخوا راته ميسره نه شي. او بنايی کومه ورځ تجارت څای ته صدمه ورسپېږي یا خدای مه کړه اور واخلي او داسي نور.

نو که موږ د ورځني لګښت په خنګ کې یو خه سپما ولرو، له بېخایه خرڅونو خخه ډډه وکړو، د کور مال او شتو ته په بې اهمیته نظر ونه ګورو او د هغوي کلکه ساتنه وکړو، د کور او کورنۍ اړتیاوې د ضرورت په اساس برآبر کړو نه دا چې د خود نمایي او ظاهری تجمل له پاره تر خو ګاونډي یا خپلواز زموږ د کور او لوازمو حسرت وخوري او موږ خوند تري واخلو. نه د هر چا بنه او بد په ژوند کې په ځان پوري اړه لري. انسان باید داسي لاره په ژوند کې غوره کړي چې هغې کې یې مادي او معنوی ګټې خوندي وي، راتلونکۍ ژوند یې تضمین وي. مثلاً که د کورنۍ ژوند په لومړنيو پړاوونو کې د هغوي ورځو په فکر کې و او سو چې نور نشو کولانی کار وکړو او ثابت عواید ولرو. له بلې خوا

انسان د زړښت په دوران کې استراحت او آرامش ته ضرورت لري. غواړي بې تشویشه او بسیا ژوند وکړي خپل کورولري او د ژوند د دواام له پاره عايد ولري، نو دا تول هغه وخت تر لاسه کېږي چې د ټوانی او څواکمنی په وخت کې مو د افتادګي د دور له پاره زېرمه او سېما کړي، لږ مو خورلې او بریاد کړي، تر خود شخسي کور خاوندان شوي یوو، هغه خه مو عملی کړي چې د خلکو په مینځ کې مو حیثیت، شخصیت او وقار ګټلې، بنه اولاد مو روزلې، او هغه مو داسې روزلې چې د نیکمرغې په راز او رمز پوه او په خپل فردی او کورني ژوند کې یې عملی کړي او کوي یې.

لنډه دا چې پیسې په ژوند کې د پرمهم رول لري او هغه پیسې چې د کورني هر غړي یې ګتې د خورا اهمیت وړدي، باید په څای ولګول شي او په نیکو او نیسو لارو ولګېږي، له بېخایه لګښتونو او مصرف نه باید ډډه وکړو او خپل عايد او مصرف د سنجش له مخې تنظیم کړو.

د عايد او لګښت تر منځه توازن:

په دې موضوع مو د مخه هم لنهې خبری کړي خود موضوع د اهمیت له مخې پرې دلته په لږ خه تفصیل سره غږېږو، که مور یوه روپې ګټو او دوه خرڅوو نتیجه به دا وي چې د میاشتې په نیمايې کې به مو لاس هر چا ته د پور له پاره او بد وي او تل به مشوش او پریشانه یوو، مګر که د عايد او لګښت موازنې برابره وساتو او خپل عواید د میاشتې په ورڅو ووېشو او بیا هرې ورځی ته د خپل استحقاق له مخې، یعنې هر خومړه پیسې چې د یوې ورځی خرڅ ته تاکل شوي ضروریات برابر کړو، البته دلته

منظور دا نه دی چې موبه هره ورخ وریژې، غورپې، چای، بوره، صابون او داسې نور له بازاره راونيسو. منظور دا دی چې میاشتنې مواد خو هرو مرو یو خای اخلو، مګر هغه مواد چې هره ورخ ورته ضرورت پېښېږي لکه: ترکاری، مېوه، لبنيات او داسې نور باید خانته تاکلې بېلې پیسې ولري، تر خو یې د رانیولو وس ولرو.

په ژوند کې نظم او دسپلین هغه ارزښت دی چې شخص بي له سر خوبې خپل هدف ته رسپېږي منظم خلک د هر چا د احترام ا درناوي نه برخمن وي. سرېږه په دی هغه کور کې چې هر خه د حساب له مخې تنظیمېږي که کورنی کوم بل مشکل ونه لري او یا یو نا خاپه خدای مه کړه کومه ناروغری یا بله پېښه رامنځ ته نه شي. او که له همدي په اصطلاح سرو نوک عايد خخه یو خه پس انداز هم وشي د ناخاپې پېښو او ضروریاتو له پاره هم مجبور نه یو چې د چا نه پور وکرو.

یوه موضوع ضروري ده چې دلته وویل شي هغه دا چې په هره اندازه چې د انسان دولت او پانګه زیاتېږي په هماغه اندازه له انسان سره د غوبښنو او تقاضا وو اندازه هم زیاتېږي، مثلاً: که یو خوک یو بنه کور لري او په کور کې یې ضروري لوازم هم په کافي اندازه موجود وي، بیا یې زړه کېږي چې یو موټر یې هم باید د کور په ګراج کې ولار وي. او که هغه هم په خای شي، نو بیا یې له هغه پورته شیانو ته زړه په ټوبونو وي. په هر صورت هر خوک هومره مصرف کولای شي چې میاشتنې یا ورخنې عواید ورته اجازه ورکوي. نو بنه به دا وي چې بېخایه هوسونه او حرص

پرېړدو او یوه معقوله او منطقی لاره د خپل ژوند د بنه تېرېدو له پاره غوره کرو او په هغه کې خه چې موپه لاس کې نقد دي قناعت ولرو. او د عوایدو او مصارفو تر منځ انډول وساتو.

سپما يا پس انداز:

لکه چې خرګنده ده د اقتصاد مسئله په انساني ژوند کې یوه بنه او فوق العاده له اهميته ډکه مسئله ده. دېرته له یوه ټاکلې اقتصاده بنه او سوکاله ژوند کول له تصور او امکان خخه لري دي. پیاوړی اقتصاد په یوه ټولنه، په خاصه توګه په یوې کورني کې چې د خپلې ټولنې یو اساسی رکن دي د افرادو د آرامه او نېکمرغه ژوند باعث ګرئي او وګرې له روحې رنځ خخه ژغوري او د انسان ژوند بنه دوام او بقا ته آماده کوي.

په دي کې شک نشته چې هغه ټولي زمينې چې د مشروعو ګټيو وسیله ګرئي او انسان کولای شي په خپل تحرک، تعقل او درایت له هغه خخه مادی ګتمې تر لاسه او خپل اقتصاد پیاوړی کړي. یو غوره او مدل شوی عمل دي. مګر هغه خه چې په اقتصادي روزنه کې تر هر خه زیات مطرح کېږي د کورني د غږيو هڅول د هغه حلالو ګټيو خوا ته دي چې د طبیعې او مدنې زیرمو نه له ځمکو خخه حاصلېدی شي.

ځمکنې زېرمې د انسان د ژوند د دوام له پاره دي که انسان له دغونعمتونو خخه په سمه توګه کار و اخلي واضحه ده چې ورځنې خو په خای پرېړدې چې عمری بسیاینه تر لاسه کوي. دلته مقصد زراعت، مالداري او داسې نورې چاري دي.

نو سپما هم د اقتصاد سره اړیکې لري، هیڅوک نه شي کولای چې ډوډي ونه خوري، کالې وانه غوندي او همدا رنګه له نورو

مهمو ضرورياتو خخه صرف نظر وکړي، تر خو په دې بریالی شي چې خه پیسې زبرمه کړي. خود یونې بسیا او تضمین شوې راتلونکې له پاره کار او زیارتہ اړتیا ده. خینې خلک داسې عادت لري چې په موجوده پانګه او شتو قناعت کوي او داسې انګیرې چې فعلاً مې نس مور دی او ژوند مې لکه خنګه چې ضرورت ورته لرم سمبال دی، نو کومه اړتیا نه شته چې تر دې زیات کار او کسب ته دوام ورکړم. د دغې مفکوري په اساس کار کول ختموي او بېکاري ته مخه کوي. دا یوه یقیني خبره ده چې د دغه عمل یا پربکړي په نتیجه کې د افلاس او سستی سره مخامن کېږي.

په داسې حال کې چې کار کول یو ضروري شي دی، کار ته دوام ورکول په واقعیت کې د تولنې د خرڅ ګرڅول دی. یوازي د دوامداره کار په نتیجه کې انسان د شتو خاوند کېدای شي، داسې شته چې هم یې د کورنی ورځنې ژوند بنه تېرېږي او هم یې د راتلونکو کلونو یا نورو اړتیا وو د پوره کولو له پاره پس انداز کېدای شي. د کورنی د مشرانو یوه مهمه دنده دا ده چې خپل ماشوم یا ماشومان له سېما سره عادت کړي. ماشوم باید د کوچنې توب له لومړیو نه یو مهارت هغه چې دې پکې استعداد لري زده کړي، داسې شغل چې ګتیه هم ترې اخیستې شي، تر خو په راتلونکې ژوند کې د نورو د اوږدو بار نه شي او د کار او عايد په ارزښت پوه شي.

د هغو مهمو مسايلو خخه چې د ماشوم په اقتصادي روزنه کې، دې د پیسو ارزښت او د هغوی نقش دی.

هغه باید له لومړيو خخه په دې پوه کړای شي چې پیسې د انسان په خدمت کې او د هغه د آرامې او هغه د وقار او حیثیت د خوندي کولو یوه وسیله هم ده.

پیسې د خیر او احسان او انساني هدفونو ته د رسپدو وسیله ګنيل کېږي. او همدا پیسې دې چې انسان ته آبرو او عزت ورکوي او د ژوندانه د دوام موجب ګرئي. نا ویلې دې نه وي پاتې چې پیسې یا دولت او شتمني خو ډوله دې چې موب دلته په حلال عايد او شتمني باندي حساب کوو او د ژوند، یعنې یو شریفانه او انساني ژوند عوایدو ته ارزښت ورکوو او د هغه په واسطه غواړو چې د ژوند نېه شرایط او بسیارينه او په پای کې سپما لاس ته را وړو.

په کورنی کې د امنیت مسئلې ته پاملرنه:
 په کور کې د امنیت لرل د کورنی د سکون او آرامتیا سبب
 گرځی. کور باید د آرامیو مرکز وي، داسې مرکز چې ټولو ته په
 زړه پوري، مطبوع او له مینې او صفا خخه ډک وي.
 د کورنی ماشوم تر نورو زیات امنیت او مسئونیت ته اړتیا
 لري. د ماشوم د ژوند هره برخه د ډېرې پاملرنی او خارنې غونښته
 کوي. مور او پلار ته لازمه ده چې د هر عمل او فعالیت په ترڅ کې د
 خپل ماشوم یا ماشومانو روحي او جسمی امنیت په پام کې ولري.
 مور او پلار باید د ماشوم د اتكاء د ستنو دنده ولري.

ماشوم باید داسې احساس ولري چې په خپل مور او پلار پوري
 اړه لري او داسې اړیکې چې تل پاتې او همیشه به په هغوي پوري
 تعلق لري. هغه ته باید داسې تلقین شي چې دغه کور او کورنی د
 هغه دي او هېڅ وخت به تري نه جلا کېږي. که دغه احساس د
 کورنی د غړيو په تېړه بیا په ماشوم کې پیدا شي هغه به په ئان
 او نورو باور من شي، او د غرور او سر لورې احساس به یې تر
 پایه په روح او روان کې جاري وي او هېڅ وخت به د یوازېتوب
 او بې امنی په فکر کې نه وي. او د ژوند تولې چاري به په جرئت
 او ډادمن توب تر سره کوي او بریالیتوب به یې هرو مرو په برخه
 کېږي. امنیت یوازې دا ندی چې انسان دي د غلو غدیو نه ئان
 وساتې او یا دا چې ماشومان دي په کور کې یوازې نه پرېږدي، تر
 خو له کومې بدې پېښې سره مخامنځ نه شي. البته دا خو ډېرې
 ضروري خبره ده چې ماشوم دي په کور کې یوازې نه پرېښو دل
 کېږي، او که چېرې یوه مور مجبوره وي چې خپل ماشومان په
 کور کې یوازې پرېږدي، نو هغه شیان دي د هغوي د لاس وهلو

څخه لري کړای شي چې د خطر باعث ګرئي، د مثال په توګه: تپره شيان لکه چاره، ماتې بنيښي او قيچي او داسي نور، د بربنينا سامان لکه: آبګرمي، برقي منقل، ئيني وسائل، لکه او سپنيز مېخونه، د او بدلو سيخونه او داسي نور چې د برق په ساکتيونو کې دا خلپدای شي. بنه به دا وي چې فيوز آف شي تر خو بربنينا له جريانه ولوپوري.

په هر صورت بيا هم راخو خپلي پورتنى خبری ته چې ماشوم په خپله روزنه کې روحی امنیت ته ضرورت لري، تر خو یې راتلونکی ژوند په امن کې نغښتی وي. ماشوم ته مور او پلار د یوه مضبوط او کلک دپوال په صفت باید تبارز وکړي. د ماشوم په وړاندې یا د هغه په خاطر د کور د غړيو د جنګ ګکرو مخه باید ونیول شي. له ماشوم یا ماشونو سره دا احساس باید تل ملګري وي چې مور او پلار تل د هغه په خوا کې وجود لري او هېڅ وخت به نه سره بېلېري او دې به یوازي نه پرېږدي.

د کورني مشران، یعنې بنځه او مېړه هم د یوې بنې راتلونکې له پاره یوه مینه ناك او له خوا خورې، خان تېرېدنې او صميمیت نه ډک چال چلنډ ته اړتیا لري. هغوي دواړو ته بنایي چې خپل کور د خپلي نېکمرغې خاله وګنې او دغه خاله دي تل د صداقت، رېښتینوالی او اخلاق مركز وګرځوي، دوى دواړه دي داسي وانګيري چې یو د بل په ملګرتیا مامون او مصئون دي او د دواړو په ګډون او اتفاق کېدای شي چې د امنیت سیوری د تل له پاره د دوى په کور او کورني خورو.

بله دا چې د کور مېرمن د کور او مربوطو لوازمو امنیت او ساتنه په غاړه لري کور او د کور مال او سامان آلات هم د ناموس حیثیت لري. باید چې د زړه له کومې یې ساتنه وشي. بیا هم همدا د کور مېرمن د خپلو اولادونو مسؤولیت په غاړه لري چې د هری ناوري پېښې د مخنیوی په منظور دي د هغوي جدي خارنه او ساتنه وکړي، کوڅي ته دي نه پړېږدي. په کور کې دی د سوزېدو، لوېدو او د ځینو دواګانو د خورو په اړه دوی ته کلکه پاملننه ولري.

ماشومانو ته دي د هغو احتمالي خطرونو په اړه پوهه ورکړي چې د جنګي شرایطو زېږنده دي، لکه ماین، د ماشومانو تښتونکي، بي له پوبستني د کور د دروازې پرانیستل د هر چا په مخ او داسې نور...

خلورم خپرکی:

د اولاد پالنه او روزنه

الف- جسمی روزنه:

د کوچنی د جسم یا بدن ساتنه تر هر خه زیاته په نظافت پوري اړه لري. د بدن مینځل او پاک ساتل د کوچنی د جسم د نظافت رعایت د هري مور یا نورو مشرانو لوی مسوولیت او دنده ده.

هڅه دې وشي چې کوچنی د غابنو په رسولو او د نوکانو په لنډولو او داسي نورو غرو په پاک ساتلو عادت شي. البته په لومړي سر کې د ماشوم دغه مسایل مور ورته حل کوي، خو وروسته تر اووه کلنۍ هغه په خپله د دغه فعالیتونو قدرت پیدا کوي او د خپل بدن اونورو د نظافت چاري تر سره کوي.

ماشوم ته روزنه ورکړئ چې له خاورو او دورو خخه ځان وساتي، د ماشوم د خورو پروګرام هم باید په دقت سره تنظیم شي، ئکه یوازې کثافت د ناروځۍ سبب نه ګرئي، بلکې بنه او بد خوراک هم مثبتې او منفي اغېزې لري. ځنډنۍ غذا دې په ماشوم ونه خورل شي، له حده زیات خواره یې د ناروځۍ باعث ګرئي، له ډېرو غورینو خورو خخه دې ډډه وشي. او همدا رنګه دې په هغه پوري مربوط شیان لکه د غابنو برس یا مسواك د ځان او مخ پاکولو دسمال او داسي نور جلا کېښودلائي شي.

همدا رنګه د هغه د سالم جسم او بدن په روغ ساتلو کې د نوموري روانې روغتیا ته هم باید جدي پاملنې وشي. کوچنی باید

له وپري او اضطراب خخه لري وساتو، د هغه له پاره په کور او چاپيريال کي د اطميان او امنيت د فضا رامنځ ته کول ضرور دي. د هغه د ژوند محيط باید سالم او له خطرونو نه محفوظ وي.

ماشوم ته باید داسي تمرين ورکړو چي د خپل زړه د هري غوبتنې تابعيت ونه کري. په همدي ډول لزمه ده چي خپل کوچنې له رذايلو نه لري او په فضایلو روبدی کړو. هغه ته باید داسي روزنه ورکړو چي متکبر او مغرور نه اوسي، او د هغه مادي توقعات باید په هغه حدود کي وي چي لارم او ميسروي. او باید د هغه مادي غوبتنې او خواهشات محدود وي.

د کور چاپيريال باید د هغه له پاره د راحت او آرامتيا زانګو وي تر خو کوچنې په کي د هوسایني او اطميان احساس وکري. د هغه په مغزو کي چي یوه قيمتي خزانه نه بلل کېږي پرته له قيمتي اشیاء وو خخه بل نا بابه خه باید خای په خای نه کړل شي او له بدې او ناورې تربیي خخه دي ګوبنې وساتل شي او داسي نور...

ډېر شمېر والدين په دې عقيدي کلک دي چي د ماشوم جسماني وده او روغتيا یو اساسي شرط دي او په دغه لار کي هخه کوي، بنه خواره ورکوي، بنه کالې ورته جوروي او بنه د لوبيو وسایل او داسي نور... په داسي حال کي چي روانې روغتيا له هغوي خخه کمه نه ده. ئينې وختونه مور او پلار متوجه کېږي چي ماشوم یې په سل مرض اخته شوي له دې وجهه ډېر خپه کېږي او په ډاکټر او دوا پسي منلهې وهې. مګر په دې نه پوهېږي چي ماشوم د ناسالمي روانې روزنې په وجهه په دغه تکلیف اخته شوي. خو دوي هېڅکله هم د خپلې نيمګړي روزنې په فکر کي نه کېږي، په داسي حال کي چې کوچنې بنایي سره له ټولو بنسو مادي امکاناتو بیا هم ډېر د

کمبود احساس کوي او هغه خه چي هغه خوروی مور او پلار هېڅکله په هغوي فکر نه دی کړي.

ماشوم غواړي چې تل د مشرانو د توجه وړوي، د کور محیط د مینې او محبت په فضا کې غښتی وي، بل ماشوم د هغه په نسبت لورونه ګنل شې او هغه پاملنې او مینه چې تر هغه کوچني ماشوم ته کېږي، دی یې هم توقع لري. همدا رنګه ډېر عوامل دي چې کوچني په روانی لحاظ د خطرنو خوا ته بیا یې.

مطلوب دا چې په هغه اندازه چې ماشوم یا ماشومانو جسمی حالت ته پاملنې کېږي په همغه اندازه باید د هغه روانی حالت هم په پام کې ونیول شي. تر خو زمود ماشوم په هر لحاظ روغ، سالم، او غښتلې وي او په راتلونکي ژوند کې یې برياوي په نصیب کې شي.

ب- فکري او اخلاقي روزنه او پالنه:

اخلاق د هغو اصولو د مجموعي مفهوم دی چې په انساني روابطو باندي حاکمیت لري، او د دغو روابطو ساتل او هغوي ته د دوام د زمينې برابرول د کورني د مشرانو اساسی او ضروري وظایف او مسؤولیتونه دي.

هغه روزنه چې د ماشوم په وړاندې په اخلاقي طریقه ونه کارول شي دasic ګنل کېږي، لکه یو زيرک او چالاک جنایتکار چې چا روزلې وي. اخلاقي روزنه باید د دغو صفاتو تر سیوري لاندې رامنځ ته شي.

د ماشوم زړه او روح باید د پاک خدای "ج" په تجلیاتو روښانه شي او دغه اخلاقي لور فضایل لکه: امانت، شجاعت البته جسمی او فکري خواک، حقیقت خوبیسول جذبه، باید په کوچني کې را پیدا

شي، چې د هغوي په اساس د خپل ژوند له پاره ضوابط انتخاب او حاکم کړي.

د کورنیو سمه اخلاقی روزنه د نیکیو سر چینه او د هغوي د سالمي او نیکمرغې راتلونکي ضمانت کوي. مګر نا درسته او غلطه روزنه د فرد له پاره د فسادونو او جنایتونو او منفي عملونو سر چینه په تولنه کې ګرځي. په بل عبارت هر وخت د یوه قام د اخلاقی ژوندانه تارو او پود باید په کورنیو کې ولتول شي.

کورنی د خپل اولاد د اخلاقو مسوولیت په غاره لري. والدين دنده لري تر خو خپل ماشوم ته ادب، د نورو سره د معاشرت لاره او رسم، له نورو سره چال چلنډ د انساني اړیکو لارې چاري ورزده کړي. او دا دې هم په روزنه کې ورګله کړي چې هغه د خپل ځان نه د دفاع مسوولیت په غاره لري، او هم د خپلی تولني نه دفاع هم د هغه دنده ده او همدا رنګه دي د خپلو سنجیده او ارزښتناکو اهدافو مدافع او محافظ وي.

دا باید هېره نه کړو چې روزنه هرو مرو باید اخلاقی روزنه هم په خپل خنګ کې ولري او که داسي نه وي د هغوي د بدې پايلې مسوولین هغه والدين دي چې په دي لاره کې یې غفلت کړي او بې بندو باري یې په اخلاقی جرئت نومولی.

زمور او تاسي ماشومان په فطري توګه د یوه مډال په لته کې دي هغوي غواړي چې یا قهرمان یا پهلوان و اوسي دغه غوبښنه د هغه باطني ميل دي. کوچنۍ تل په دي فکر کې وي چې په کومه طريقة کولاني شي د فلمونو د قهرمانانو په خېر یې لاس په هر ناممکن کار بروي. هغه وايي زه غواړم د پلانکي سپورت مېن په شان زور او قدرت ولرم او هر وخت د هغه چا تقليد کوي چې د هغه هنر د ده د

توجه ور گرخېدلی . او د معین قهرمان یا لوېغارې په شان حركات هم تر سره کوي .

هغه خه چې په روزنه کې مهم دي دا دي چې یو واقعي مودل چې د اخلاقو کامله نمونه وي او تاسي باور لرئ چې ستاسي د ماشوم فکر ته وده او انکشاف ورکوي او په راتلونکي ژوند کې د هغه هنر زده کړه چې اوس د ده د ذوق او توجه ور دې د هغه د سر لورې او ويړ اسباب برابروي او په اخلاقې لحاظ نیک نوم او شخصيت ورکوي ، د هغه په مقابل کې کېږي او د لزوم په صورت کې مرسته هم ورسره وکړئ .

دغه تکي يا دغه عمل خپل فوق العاده اثرات د کوچني په روحی حالاتو کې لري . او کېدای شي د هغه په روزنه کې ستر تحولات رامنځ ته کړي .

که مور او تاسي د خپل ماشوم فکر او اندېښه په هېڅ وشمېرو او د هغه سليقه ، استعداد ، علاقه او غوبښه د یوه ناشونې آرمان په بنه د هغه په باطن کې وڅو او له هغه سره د هغه په پرمختګ او هغه خاص هنر او مهارت کې چې په خرګنده توګه وینو چې د ورځي په اوږدو کې یې له خانه سره تمرین کوي ، خوستاسي له خوانه یوازي دا چې توجه نه ورته لرئ له یو لړ خنډونو سره هم مخامنځ کېږي ، واضحه او تجربه شوې خبره ده چې په کوچني کې ناوره انعکاس رامنځ ته کوي او ډېر بد عواقب له خانه سره لري چې بیا وروسته پښمانی ګټه نه لري او ګورو به چې زموږ هغه سر شار او بېدار کوچنۍ د ګلونو په ترڅ کې له خومره ماتو او نا اميدیو سره مواجه کېږي او د ژوند تر پایه پورې به یې د محرومیت کړغېرنه غوته په باطن او نهاد کې هره شیبه خوله لګوي .

ج- د اولاد په روزنه او پالنه کې د مور او پلار دندې:

۱- د مور دندې:

کوچنۍ د پاک خدای له لوري امامت او ارزښتمنه ډالۍ ده او خرنګه چې په خپل خالق پوري اړه لري د درناوی وړ او د کرامت او عظيم مقام خښتن دي، نو همدا وجهه ده چې هغه ته د نا خیزه شي په سترګه نه کتل کېږي او نه کوم د لوبوشی دي. همدا رنګه مشران حق نه لري چې هغه له خپلې خوبنې سره سم نکه د موم په سان په خپل ورغوی کې نرم او خانته یوشی تري جوړ کړي. کله چې په کورنۍ کې ماشوم سترګي غروي د مور او پلار وظایف وجایب او مسؤولیتونه ډېرېږي.

د کوچنې ساتنه او حمایت د مور او پلار له لومړنيو دندو او د ماشوم له ضروري غوبښو خخه شمېرل کېږي. دغه ضرورتونه او تمې له هغه وخته سرچینه نیسي چې کوچنۍ ناتوانه او کمزوری او د خپل چاپېریال له ورځنیو جريانا تو خخه بي خبره دي.

همدا وجهه ده چې پاک الله له یوې خوا د هغه مینه او محبت د مور او پلار په زړونو کې اچولی، تر خوبې له ستومانی او شکایته د هغه ساتنه وکړي او له بلې خوا یې هغوي په دې مکلف ګرځولي تر خود هغه سرپرستي او نور تکاليف په غاره واخلي.

مګر د مور دنده د ماشوم په وړاندې ډېرې ستره او خان تېرېدنه غواړي چې دا د بشري نړۍ د مور د ناپاڼه زحماتو او قربانيو تل یادونه کوي او مور ته یې د درناوی په ترڅ کې ستر مقام تاکلې دي.

مور یوازې د شیدو ورکولو وظیفه نه لري. مور د ماشوم د بنې روزنې او پالنې مسؤولیت هم لري. مور ته بنایي چې یوازې د کوچنې د ساتنې او خارنې په فکر کې نه اوسي او د یوه ساتونکې

حیثیت دی نه غوره کوي. د مور اساسی دنده د اولاد نېکه روزنه او پالنه ده تر خو په راتلونکي کې د خپلې کورنی او ټولنې د خدمت له پاره بنې شخصیت وړاندې کړي. مور ته بنایي چې د لور او زوی تر منځه توپیر را نه ولې او یوه ته په بل باندې امتیاز ورنه کړي. د مور دنده د ماشوم په مقابل کې د هغه د بدن او جامو پاک ساتل او صحت او روغتیا ته یې توجه کول ده، یوه باتدېیره او خواخوبې مور تل هڅه کوي چې د خپل ماشوم د طبیعی ودې او فکري، ذهنی او جسماني رشد له پاره د خپل کور په محیط کې سوله ییزه او د مینې او همفکري فضا رامنځ ته کوي تر خو کوچنی په روانې لحاظ هم نارمل حالت غوره کړي.

کله چې وروسته تر واده یوې مېرمن مور کېږي نو هغه که نیمه په خپل ځان پورې اړه لري، نیمه نوره په خپل ماشوم پورې تړلې ده او ماشوم هم د دې د سرګرمۍ په منظور نړۍ ته نه رائې، بلکې هغه هم یوازې د کورنی مال نه دی هغه په هغې ټولنې پورې اړوند دی چې په کې زېږيدلې او د همغې ټولنې د یوه غړي په صفت رامنځ ته شوی، ترڅو د خپل هېواد د نوي نسل په صفت خپل ملي وجاib او مسؤولیتونه تر سره کړي. نو دا رسالتمند راتلونکي جوړونکي عنصر د داسې یوې مور د قربانیو او فدا کاریو محسول دی چې هدف یې د خپل اولاد د نیک او صالح روزل او پالل دي.

بنې مور هغه ده چې خپل ماشوم په بنې شان اداره کړي او له کوڅې او بازار له بېخایه ګرځدو څخه یې منع او کور د هغه له پاره جنت و ګرځوي، تر خو هغه خپل کور ته په بل هر ئای ترجیح ورکړي. مور ته بنایي چې ماشوم په اصطلاح بازار خور روبدی نه کړي، تر خو په فضول خرڅي او خشره خورې عادت نه شي.

پاتي دي نه وي چي د نپري ستر شخصيتونه، ماهرين او پوهان د هوبيارو او با تدبیره ميندو ئامن دي.

پاك خدای "ج" دي هري مهرمني ته توفيق ورکري، تر خو خپل خوابه ماشومان نېك عمله او صالح وروزي.

٢ - د اولاد په روزنه کې د پلار دندې:

په دې برخه کې بنایي دې ته اړتیا نه وي چي د مور او پلار په جلا جلا دندو وغږېږو، ځکه د ماشوم په پاللو او روزلو کې دواړه یو شان مسؤوليت لري، دواړه باید د ماشوم د راتلونکي له پاره یو هدف ولري او په ګډه د هغه د راتلونکي نیکمرغې له پاره زيار وباسې.

مګر بیا هم پلار د خپلو ځانګړو وظایفو په خوا کې، چي د نفقي برابرول، د ماشوم د پوره رشد او تکامل په منظور د لارمو شيانو رانيول او داسي نورو مسایلو په کتار کې نوري دندې يا وجایب هم لري چي باید په ګډه په پام کې وني يول شي.

ماشوم يا د کورني نور غري یوه هوسا او آرام چاپېریال ته، چي جنګک جنګره او پلمې بهاني په کې نه وي، سخته اړتیا لري. مګر ماشوم تر نورو زيات یوه سوله یېز او مينه ناك او له تفاهمه ډک ماحول ته اړتیا لري، چي د داسي یو چاپېریال برابرول د مور او ماشوم له پاره د پلار په اختيار کې دي. که پلار په نه خبره د کورني فضا خره پره نه کري د خپلي مهرمني سره چي د هغه د ماشوم مور ده پوره همکاري، خواخوبې او د سازش روحیه ولري نو هرو مرو به د کور فضا د تولو له پاره سوله یېزه او په زړه پوري وي.

پلار ته هم بنایي چي د جنسیت په لحاظ د خپلو ماشومانو ترمنځ تويپير را نه ولې. لزمه ده چي پلرونه چي زيات وخت یې له کوره بهر تېربې. کور ته په راتګ سره خپلي کورني په خاصه توګه د

ماشومانو سره په دې پلمني چې ستړی یم سره وضعه ونه کړي، بلکې که په رښتیا هم د ستړیا احساس کوي، د خپلو ماشومانو سره د مینې په خرګندولو او د هغوى د مخونو په بنکلولو او لې څه ناز و، کولو به یې ستړیا نه زیاتېږي، بلکې باور دی چې د راحت احساس به وکړي.

هوکې: مینه، محبت، لورینه، سازش، مشوره، خبرو ته غوره، نیول، خواخوبې، همدردي او همکاري دا ټول هغه ارزښتونه دی چې ماشوم به د ژوند تر پایه پورې ورسه پردي غوندي نه وي.

۳ - مشترکې دندې:

متل دی چې "ټک له یوه لاسه نه خېژې" دا خبره بلکل په ئای او سمه ده. کله چې یوه کورنۍ د ټهوان او پېغلي په واسطه جوړېږي، دې ته مشترک یا ګډه ژوند ویل کېږي. ګډه یعنې د دوو عاقلو، بالغو او با صلاحیته انسانانو د ژوند مزى د تل له پاره سره ترل کېږي. نو دغه ګډه ژوند په هره برخه کې ګډه ی هله څلې غواړي، ټکه دا یو مشترک ترون او تعهد دی په دې کورنۍ کې چې د دوو تنو له خوا تشکیل شوې بې شمېرہ مسؤولیتونه موجود او نور به هم د وخت په تېرپدو سره زیاتېږي. یو تن په یوازې څان نشي کولانی او حق هم نه لري چې په چارو کې تصمیم ونیسي او پر مخ یې بوخې.

دغه دوه تنې با مسؤولیته کسان یو د بل همکاري او مشورو ته اړتیا لري، یو تن نشي کولانی چې د کور هره چاره په خپل زړه او خپله خوبنې او سلیقه تنظیم کړي. دوی باید دغه کور چې بنستې بې مد یو بل سره په واده کولو اپښو دل شوې او په مینه او تفاهم بې آباد کړي. وظیفه لري چې یو د بل په اتفاق او همکاري سره یې تر سره کړي. هر یوه ته لارمه ده چې خپل فردې، کورنې او تولنیز فعالیتونه

داسی عیار کرپی چې گتیه یې د مشترک کور او کهول په نفعه وي او په خپل هر حرکت کې د خپل مشترک ژوند مصالح او بنبگنه په پام کې ولري.

کله چې د ماشوم خاوندان کېږي د دوی مسؤوليت نور هم زیاتېږي. د ماشوم روزنه داسی خه نه ده چې خوک دي ورته په سرسری نظر و ګوري او صرف د مرولو او ویده کولو په فکر کې یې و اوسي. ماشوم د کورنۍ خراغ، د خدای^{۲۷} او بیا د ټولنې امانت دی چې د هغه سمه او سالمه روزنه او پالنه په مور او پلار فرض ده، پلار باید داسی عقیده ونه لري چې: زه خوزه به ډوډی ورته پیدا کوم نور یې د مور دنده ده چې هر خه کوي" نه دا عقیده هېڅکله په خای نه ده. پلار هم د اولاد په تربیت کې برخه وال دی او د هغه د راتلونکې ژوند په بنه او بدرو کې مستقیم مسؤوليت لري.

څینې میندي او پلروننه دی چې د اولاد له لرلو سره سره داسی په خپلو کارونو کې لګکا او بوخت دی چې د اولاد معنوی او روانی غونښنو ته یې هډو پام نه وي. په تېره پلار دومره ځان په بهر کې مصروفوي چې له بچو سره د مینې کولو وخت نه ورته پاتې کېږي. یا همدا رنګه مور دومره ستري او فرسوده ده چې خپل کوچني ته حپله مینه نه شي بسولی او سربېره پر دغود ډېرو ستومانتیاوله لاسه یې اعصاب ستري او طبیعت خپه وي. په داسی یوه کور کې د مور او پلار مینه وجود نه لري یا که وي هم واقعي به نه وي. چې په نتیجه کې دغه سور او له بې تفاوتیو ډک چاپېریال د ماشوم یا ماشومانو له پاره یو متعادل کور یا خای نه دی.

په داسی یو ساره چاپېریال کې چې کورنۍ نومېږي، یو د بې توجهی له کبله او بل د کور د زیاتو کارونو او پرابلمونو له کبله

بې حوصلگى بىيى او ماشومان په داسى ماحول كى نه آزادانه خندلى شي او نه لوبي كولاي شي او نه په جرئت سره له مشرانو سره خبرى كولاي شي، ئىكە گوري چې د مور او پلار تېندي تريوي دي او د هېڅ شي حوصله نه لري، په دي هم پوهېبىي چې كه په دغه برخه كى بې پرواىي وکړي او د مشرانو د طبیعت په خلاف حرکات تر سره کړي کنڅلې او رتيل خوپرېبدئ چې وهل او تکلو به هم و خورى.

په دي توګه ماشوم په داسى يوه تنگ او خې پر محیط كى له راز راز غوټه او روانى نیمگړتیاواو سره لوېېرى چې دغه نیمگړتیاواي او عقدې تل د هغه د پرمختګ خنډ گرخې او دى به د ټوانى په پراو کې هم يو دوه زړى، متردد او بې تصميمه فرد وي.

نو ګران مور او پلار ته لازمه ده چې د والدینو په حیث خپل مقام ته درناوی ولري او خپل وجایب او وظایف او مسؤولیتونه د خپل ماشوم په وړاندې په ډېره بنه وجهه تر سره کړي. او د خپل اولاد سالمه روزنه تر بل هر کار مقدمه او محترمه وشمېري.

۴ - خپل منځي سلوك او چار چلنډ:

كله چې يوه کورنى تشکيل مومي، مېړه او بسخه خېنى مکلفيتونه او مسؤولیتونه پيدا کوي چې د دواړو وظایف په معين شکل رامنځ ته کېږي.

له واده نه پس د واده په سیوري کي دوه مخالف جنسونه سره يو کېږي او يو د بل محرم ګنډل کېږي. يو د بل د رازونو او دردونو او خوبنېو محرم وي.

د دغونې د روابطو په سوري کي کوچنيان پيدا کېږي او دغه کوچنى تشکيل ورو ورو پراخېري او دوى د ماشومانو د روزنى تر درانه بار لاندې د مور او پلار مقام غوره کوي.

دلته سوال پیدا کېږي چې نېکمرغه کورنۍ به کومه یوه وي؟ په یقین سره به حواب دا وي: هغه کورنۍ چې په هغې کې مينه، تفاهم، گذشت، متقابل درناوی، آرامتیا او هغه روابط چې د محبت، د سليم عقل او یوی فلسفې اندېښني په اساس وي.

نېکمرغه کورنۍ هغه ده چې نارینه د ورځني کارو نه پس وشي کولای د خپلې مېرمنې په خنګ کې د راحت او آرامتیا احساس وکړي او مېرمن هم دغه فرصت تر لاسه کړي چې د خپل مېړه په خوا کې ورځني ستریا هېره او ورځني ستونزی او بریاوی په یوه دوستانه او صادقانه فضا کې سره مطرح کري.

کله چې یوه کورنۍ په مينه او رضایت او تفاهم سره پیل کېږي، لزمه ده چې د هماغې مینې او علاقې لاندې اداره هم شي. که په ګډه ژوند کې مينه د یوه لذت بښونکې عنصر په توګه جريان ونه موسي او کورنۍ ژوند ورو ورو د وچ والي او کرختي خوا ته ئې او چاري د یوه وچ او بې خوندې قانون تر اثر لاندې اداره او تر سره شي، نه یوازې دا چې یو ژوند راحت بښونکې نه دی، بلکې د یوه سوزنده دوزخ بنې به د ټولو غرو له پاره غوره کړي.

په کور کې دېر کارونه دی چې هره ورځ باید تر سره شي. په هماغه ډول چې کور مشترک او کورنۍ مشترکه ده په هغه شان د کار چاري هم باید مشترکې وګنل شي. په کور کې باید کارونه په عادله شکل تقسيم شي. دغه تقسيم باید د هر غړي د قوت، توانيې، روحې او جسمې امکاناتو سره وویشل شي.

په داسې حال کې چې هر وکړي د خپل کار په کولو موظف دي په هماغه شکل باید د کورنۍ نورو غرو ته هم باید مددګار و اوسي. بله دا چې د بسخې او مېړه خپل منځي سلوك او برخورد په

کور کې بايد ډېر انساني او حسابي وي. دوي بايد په خپل هر حرکت کې خپله مينه او صداقت یو بل ته خرگند کړي. خپل منځي سايل بايد په تفاهم او خبرو حل کړي، له جنګ او جګرو خڅه دي ډډه وکړي، یو له بل سره دي ضد او تګي نه کوي. د غوسي په وخت کې دي یو د بل په کورني لفظي حملې نه کوي او د کورنيو پښي دې د خپلو مشاجرو ډګر ته نه راکابري او همدا رنګه ماشومان دي یو د بل په وړاندې د دېښتنيو وسیله او لوښه نه ګرځوي او د ماشومانو دښې راتلونکې په خاطر دي خپل کور د ميني او اعتمادونو څاله ګرځوي. په وړو او جزیي خبرو دي لویسي لویسي ماجراګانې نه جوړوي او خپل لور مقامونه دي د مور او پلار په حیث درست او سالم وساتي.

پنځم خپرکي:

عومومي پاملرنې او لار بسوونې

لومړۍ- ميندو ته!

میندي باید پوه شي چې د کورنۍ او اولاد بنه او بد تر هر چا زیات هغې ته متوجه دي. بنايی تاسي به په کراتو اورېدلې وي چې په کوڅه او بازار کې د بې سره څوانانو یا ماشومانو پړه په مور اچول کېږي او وايسي: دا فاسد څوان یا بې لارې او مضر هلك یا ماشوم مور همداسي روزلى. که خه هم هغوي دا قضاوت په ډېره بده او کرکجنه لهجه ادا کوي خو مور ته نه بنايي.

یوه پوه ویلي: همدا د نن کوچنې د سبا پلار دي، او باید د هغه په روزنه کې ډېره توجه وشي، مور د خپلې تولنې په برخه کې هم درانه مسؤوليتونه په غاره لري، داسي وظايف چې په هغوي کې غفلت او بې پروايسې ډېره ناوړه پايله لري. دا د دي په وجه چې د نن ماشوم د سبا ورځي د تولنې یو مهم غړي دي. که د هغه په روزنه او پالنه کې خه کمی او نقصان ليدل کېږي د تولنې په زيان دي.

همدا مور او پلار دي چې کولای شي هغه داسي وروزي چې د سبا تولنې یو مفید او ګتیور وګړۍ او شخصیت وي.

لنډه یې دا چې مور او پلار کېدل د یو لړ مهمو مسؤوليتونو قبلول دي، داسي مسؤوليت چې په هغې کې د خدای "ج" رضایت او د تولنې ګتې مضمري دي.

د دغو دندو او وظایفو د بنه سر ته رسولو له پاره لارمه ده چې هر
څوک پوره آگاهي ولري او په دې بايد پوه وي چې سالمه روزنه
څرنګه او طريقه يې کومه ده؟

مور او پلار کېدل یو داسي هنر دی چې هر څوک د هغو تر عهدو
نشي وتلای. لياقت او ورتيا او مهارت پکار دی، ترڅو له دغې
درني وظيفي خخه کاميابه را ووتلي شي.

نو دغه صفات په پوهه او علم پوري اړه لري. زموږ ګرانې ميندي
بايد هڅه وکړي چې د بنه ژوند، بنې روزنې او روزلو رمز او رموز
په کتابونو کې ولټوي او د پوهانو له لارښوونو خخه ګته واخلي. که
چېړي سواد نه لري کوبښن دې وکړي چې سواد زده کړي، ترڅو يې
د ژوند تiarه ګوټونه رنا شي.

بله دا چې ټینې هغه بسخې چې نوي واده شوي او د لومړي خل له
پاره د کوچنې خاوندې شوي داسي فکر کوي چې هم يې درس او مكتب
لوستۍ او هم يې فکر څوان او د اوستني عصر په غونبستنو بنه پوهېږي.
نو د خپلې دغې خامي عقیدې په اساس نه غواړي. د کورني د
مشرانو په تېره د خپلې خوابنې لارښوونو ته غوره کېږدي يا عمل
پري وکړي. چې دغه مفکوره بلکل غلطه ده او له هغوي سره که
سواد نشه يا په زړي زمانې پوري اړه لري، خو بايد وویل شي چې
د تجربو خزانه موجوده ده چې په هغوي عمل کول ډېږي ګته لري.

دويم- پلرونو ته!

قدرمن پلرونه خو هم د خپلي کورني نېکمرغې او د اولادونو راتلونکې ته متوجه دي او هڅه کوي چې خپل تول انساني خواک په دغه لاره کې ولکوي.

د یوه متأهل او واده شوي سېري هدف هرو مرو د خپلي کورني نېکمرغه کول دي، چې دغه هلې ئېلې نه یوازې دا چې مادي معنا ولري په معنوی جنبه کې هم لازمه ده چې دغه هڅي شاملې وي. زموږ سېپخلى دين اسلام هغه کورني خوبنوي چې په هغې کې د وظيفي پېژندنه، د حقیقت خوبنول او د هغوي اعمالول او اخلاقې شجاعت موجود وي.

اسلام غواړي چې کورني د اخلاقو او پوهې مرکزوی او په هغې کې وګړي وکولاي شي چې له خان او تولني خڅه دفاع وکړي او د بدلو او شیطاني اعمالو په مقابل کې مقاومت وکړای شي او د انساني شرف او کرامت تحفظ او ساتنه په خان فرض وکنې. او اسلام دا هم غواړي چې کورني محیط د خوبنیو، امنیت، آرامتیا، خای وي.

پلار باید د اولاد په وړاندې داسي چلنډ غوره کړي چې د هغوي له پاره د اخلاقو او بنو صفاتو د الګو په حیث تبارز وکړي. پلار باید د غوره اخلاقو خاوند، متقي او پرهېزګار وي، بنه به دا وي چې معتاد او عملې نه وي، تر خو اولاد هم له اعتیاد خڅه لري او پردي وروزې شي. کله چې په یوه کور کې تقوا لار لري په هغه کې ریا، دروغ، جنایت او نفاق لار نشي موندلې.

سالم بچې له سالمو لمنورا پیدا کېږي، او سالم نسل له سالمې روزنې خڅه رامینځ ته کېږي. پلار زموږ په تولنه کې معمولاً د کور

لومرنى سر پرست دى. باید د کورنى د هر غري حقوقو ته احترام ولري. هغه خه چي پلار بى د تولود مخه باید اجرا وکري. د خپلي مېرمنى، یعنې د خپلو گرانو بچو د مور سره بنه او انساني سلوك دى. په نه خبره دې هغه نه رتى او د نورو په حضور کې دې هغه نه تحقيروي، هغى سره باید په مينه او خوا خورې رفتار وکري، په هغې دې ژور اعتماد ولري. هغې ته دې د خبرو، مشورو او تصميم د نیولو حق ورکري، تر خو اولادونه هم د خپل پلار په شان خپلي مور ته په درنه سترگه و گوري او د هغى اطاعت او درناوی وکري. همدا رنگه د کورنى د پلار بله دنده دا ده چي له گاونديو سره په لازمو وختونو کې روابط او راشه درشه ولري، تر خو اولادونه هم د نورو سره معاشرت او ناسته ولاره زده کري، تر خو په راتلونکي ژوند کې منزووي او گوشه گير انسانان تري جوره نه شي. همدا رنگه د کور مشر ته لازمه ده چي خپل سود او زيان خپلي کورنى ته خرگند کري، او خپله تنخوا دي له هغوي خخه نه پتنيو او خپل ستونزې دې هم د هغوي سره په مشورو حل کري يا لااقل خپله مېرمن او اولادونه دي له خپلو خوبنيو او خپگان، ستونزو او مشکلاتو خخه خبر کري، او له هغوي خخه دي مرسته وغوارې، بنايى هغوي کومه مرسته ونشي کولاي مګر کم د کمه په ئان او په خپل پلار بى باور قوي کېري او د هغوي د شخصيت په جوربىت باندي مثبتې اغېزى شيندي. مطلب دا چي اتفاق، اتحاد، مينه او لوريئه چي سېپخلتيا هم ورسه ملګري وي د گله ژوند هميشنى خوبني او نېكمرغىي تضمينوي.

دریم- اولادونو ته!

هره کورنی، کله چې د ماشوم خاونده کېږي هغې ته یې هيلې او
امېدونه بې شمېره دي.

که خه هم چې مور او پلار هېڅکله د خپلو فدا کاريو، خان
تېرېدنې، د ماشوم سره د شپو او ورڅو د نا آراميو د تېرولو او
داسي نورو بېنه غواړي، او تر خوژوندي دي د اولاد خير نېټګنه
له خدا یه غواړي او هېڅ کله هم خپل زيار، زحمت او قربانۍ د اولاد
په مخ نه راواړي. څکه په دي عقيدي دي چې دا تهول د دوى له دندو
څخه شمېرل کېږي او نه بنايې چې خپل احسان په اولاد واچوي.

په ربنتيا هم د اولاد پالنه او روزنه او د هغه د پاره البته د امکان
سره سم د آسایش او راحت د زمينې برابرول او د هغه سالمه روزنه
او په راتلونکي کي د هغه څخه بنه او مهم انسان او شخصيت
جوړول د والدینو لومړنی دنده ده مګر وروسته تر دغو ټولو اولاد هم
يو سلسله مسؤوليتونه او وجایب د خپلو مشرانو په وړاندې لري
چې باید رعایت شي.

بنه اولاد د هغه دي چې د مور او پلار د قربانيو احسان ور ادا
کړي او تل هغوي لاس نيوی وکړي، د هغوي درناوی وکړي،
هغوي چې خپله څوانې او د عمر ډېړي بېټکلې شبې یې یوه یوه د
هغوي په خدمت کې خاوري کړي او دوى یې ثمر ته رسولی او س
ناتوانه او د اولاد د مرستې او خوا خورې، ته سترګې په لار دي.

نوزوي او لور چې د څوانې پراو ته رسپدلي او په خپل مت
باندې اتكاء لري، باید د خپلې مهرباني مور او پلار د آرامتيا او
هوساينې په فکر کې و اوسي.

لومړۍ دنده لري چې تل د مور او پلار خدمت ته په ورین تندی چمتو وي، هغوي باید په خپل بنې چلندا او درناوی ډک برخورد سره مور او پلار سر بلنده او ویاپلی وساتي او په خپل خدمت او صداقت سره د مور او پلار هغه هيلې او اميدونه خړوب کړي چې دوي ته يې درلودل.

که زوي واده کړي او بيل ژوند لري هم باید چې تل د مور او پلار سلام ته ورشي او د هغوي مادي او معنوی ارتياوې ور پوره کړي. همدا رنګه که لور واده کړي وي، هم باید چې د خپلو والدینو حقوق چې په دې يې لري له ياده ونه باسي او تل دي د هغوي خدمت ته آماده وي او هغوي دي یوازي نه پرېږدي.

مور او پلار کله چې زاره شي توقعات يې له اولاد خخه زيات وي او هغوي تر هر خه زيات په دې خوشالېږي چې وخت بي وخت يې اولاد خبر واخلي او د روغ او رنځور پونښنه يې وکړي. د هغوي قدر او احترام په خاکي کړي، تر خود دوست او دبمن په وراندي يې په اصطلاح سترګي او چتې وي او په خپل اولاد وویاپي. همدارنګه د مور او پلار خبرو ته غورې نیوں او د هغوي په توصیو عمل کول يوه نیکمرغې ده اولاد باید هغه خه وکړي چې مور او پلار د هغه په بدل کې د زړه له کومي دعاوې ورته وکړي د مور او پلار دعا یوه همېشني خزانه ده. هيله ده چې دغه خزانه تل ستاسي په نصیب وي!

ماخذونه:

سره له دي چي د دي کتاب زياتره مطالب ما د خپل ژوند د تجربو په رهنا کي ليکلني، په ځينو ځانګرو برخو کي مي له دي لندې کتابونو خخه ځيني مسائيل د تولني په روحيي برابر د آزادي ژبارې پر بنسټ ليکلني دي.

- ۱ - بهشت خانواده: د استاد جواد مصطفوي تاليف.
- ۲ - خانواده و تربیت کودک: د ډاکتر علی اکبر قاسمی تاليف.

داریک د ګرځنده کتابتونو د ادارې خپاره شوي کتابونه

۱- د افغانستان عمومي جغرافیه

۲- جغرافیای عمومي افغانستان

۳- د افغانستان تاریخي و دانی

۴- بنا های تاریخي افغانستان

۵- د افغانستان محلی خواړه

۶- ورزشهای محلی افغانستان

۷- سپینه کوتره

۸- کمان طلای

۹- زده کړو چې ورزدہ کړوا

۱۰- بیاموزیم تا بیاموزانیم

۱۱- په افغانستان کې د چاپریال ساتنه

۱۲- حفاظت محیط زیست در افغانستان

۱۳- په افغانستان کې د بوزغلیو او باغونو جوړونه او روزنه

۱۴- تربیه و تهیه، برق و باغها در افغانستان

۱۵- د تمدن سوگات

۱۶- ارمغان تمدن

۱۷- زلزله در افغانستان

۱۸- په افغانستان کې زلزلې

۱۹- معیوبین و جامعه

۲۰- معیوبین او ټولنه

۲۱- د افغانستان لندې کې تاریخ

۲۲- تاریخ فشرده، افغانستان

۲۳- د چرګانو ساتنه او پالنه

۲۴- مرغداری

۲۵- د دنیا کوک

۲۶- د ماشوم نړۍ

۲۷- نگاهی بر اوضاع اقتصادي افغانستان

۲۸- د افغانستان اقتصادي حالت ته یوه کته

۲۹- د شاتو مچیو روزنه

۳۰- زنبورداری

۳۱- د افغانستان مشاهیر

۳۲- مشاهیر افغانستان

۳۳- د افغانستان کلک پوستي مېوې

۳۴- میوه های سخت پوست افغانستان

۳۵- جغرافیای ولایات افغانستان

۳۶- د افغانستان د ولایتونو جغرافیه

۳۷- تکنالوژۍ بایوګاز

۳۸- د بایوګازو تکنالوژي

۳۹- پر خوری یا خود خوری

۴۰- په خوراکې

۴۱- بازی های عامیانه اطفال

۴۲- د ماشومانو ولسي لوبي

۴۳- لندې ها

۴۴- لندې ها

۴۵- رهنمای تشخیص و تداوی امراض چشم، گوش، گلو و بینی

۴۶- د سترګو، غورې، ستونې، او پېزې ناروغیو د تشخیص او درمانی لزبندو.

۴۷- سرگرمی با تجربه های علمی

۴۸- په علمی تجربو سره وخت تېرول

۴۹- په افغانستان کې کافې زبرمې

۵۰- ذخایر معدنی افغانستان

۵۱- اساسات ماهی پروری

۵۲- د کبانو دروزلو لارښوونې

۵۳- اویه د ژوند سرچینه

۵۴- آب سرچشمه، حیات

۵۵- تدبیر منزل

۵۶- د کور سمبالنېت

۵۷- سبزی ها

۵۸- سابه

۵۹- د افغانستان مشاهیر (د ټولنه تونک)

۶۰- مشاهیر افغانستان (جلد دوم)

۶۱- توصیه های مفید برای انکشاف با غداری در افغانستان

۶۲- په افغانستان کې د باشپونو د پرمختګ په هکله ګټوری لارښونې

۶۳- شاهراه های افغانستان

۶۴- د افغانستان لوبي لارې

۹۶ - د افغانستان د ولایتونو اطلس

۹۷ - تجارت در افغانستان

۹۸ - په افغانستان کې سوداګرۍ

۹۹ - سیری در امواج موسیقی

۱۰۰ - د موسیقی په څوکې

۱۰۱ - کمپیوټر پښتو کتاب

۱۰۲ - کمپیوټر ترجمه، دری

۱۰۳ - باستان شناسی در افغانستان

۱۰۴ - لرغون پېژندنه په افغانستان کې

۱۰۵ - ادب پوهنه

۱۰۶ - ادب شناسی

۱۰۷ - اساسات تولید نباتات زراعتی در افغانستان

۱۰۸ - په افغانستان کې د کربنیزو نباتاتو تولید

۱۰۹ - افسانه ها و سرگرمی ها برای اطفال

۱۱۰ - د ماشومانو له پاره کیسی او سرگرمی

۱۱۱ - حیات و حش افغانستان

۱۱۲ - د افغانستان وحشی ژوی

۱۱۳ - محیط زیست و اقلیم افغانستان

۱۱۴ - د افغانستان چاپریال او اقلیم

۱۱۵ - گوهر شاد ستاره، تابنک عصر تیموریان

۱۱۶ - گوهر شاد د تیموریانو په دوره کې خلائده ستوري

۱۱۷ - افسانه ګلهایا

۱۱۸ - د ګلائونو کیسی

۱۱۹ - صحت خود را چګونه وقاره نماییم؟

۱۲۰ - خپل روغتیا خنګه و ساتو؟

۱۲۱ - جهان ما

۱۲۲ - زمور نړۍ

۱۲۳ - مشکلات مسکن در افغانستان

۱۲۴ - په افغانستان کې د کورونوستوتزی

۱۲۵ - په افغانستان کې صنایع او په ملي اقتصاد کې د هفوونده

۱۲۶ - صنایع در افغانستان و نقش آن در اقتصاد ملی

۶۵ - ورزش

۶۶ - ورزش پشتون

۶۷ - تاریخ مختصر وسایل اطلاعات جمعی در افغانستان

۶۸ - په افغانستان کې د ډله بیزو اپیکو وسایلو

۶۹ - سیمای محیط زیست افغانستان

۷۰ - د افغانستان د چاپریال بهه

۷۱ - اقتصاد

۷۲ - اقتصاد پشتون

۷۳ - تخفیک ابتدایی رادیو

۷۴ - د رادیو لوړ مری تخفیک

۷۵ - د افغانستان مشاهیر "دریم توب"

۷۶ - مشاهیر افغانستان "جلد سوم"

۷۷ - دانستنی های مالداری و وترنری

۷۸ - د وترنری او مالداری، په هکلله لارښوونې

۷۹ - صنایع دستی افغانستان

۸۰ - د افغانستان لاسی صنایع

۸۱ - هرات در دوره تیموری ها

۸۲ - هرات د تیموریانو په دوره کې

۸۳ - نباتات صنعتی

۸۴ - صنعتی بوتی

۸۵ - جهان نما

۸۶ - نړۍ بیوو

۸۷ - ګلائونه، اطفال

۸۸ - د ماشومانو ګل غونچه

۸۹ - آب های تحت الارضی و معدنی افغانستان

۹۰ - د افغانستان تر خمکی لاندی او کانی او به

۹۱ - روغه تولنه

۹۲ - جامعه، صحمند

۹۳ - شهر کابل در طی قرون

۹۴ - کابل د پېړیو په اوږد و کې

۹۵ - اطلس ولایات افغانستان

ARIC

B

3.161

MAK

13253



د لیکوالی لنډه پېژندنه:

بلقیس مکیز دقاضی برهان الدین خان لور په ۱۳۲۴هـ
لمریز کال د کندز ولایت د خان آباد په چهار توت کلی
کې زېبیدلی ۵هـ.

تر ثانوي دورې پورې یې زده کړي د څېلې سمي په نوونځيو
کې ترسره کړي او له ۱۳۳۵هـ لمریز کال راهیسي یې
لیکوالی او شاعري پیل کړي ۵هـ. په بیلابیلو فرهنگي
دولتي او آزادو ادارو کې یې دندی ترسره کړي، اوس په
صبا خپرندويه مرکز کې د صبا مجلې لیکواله او دکتونکي ډلي غړي ۵هـ.
پر دی لاندې آثارو برسيره یې په سلګونو مقالې لنډي کيسې او شعرونه د
هیواد او هجرت د چاپریال په افغانی مطبوعاتو کې چاپ شوي دی:
۱. مات قلم (د لنډو کيسو مجموعه) ۲. تېپ (دلنډو کيسو مجموعه)
۳. جنګهای افغانستان در سالهای اخیر ۴. د غمجنو خیالاتو وړمي (شعری
تولګه) ۵. د کور سمبالښت (زباره) ۶. مړاوې غوټې (شعری تولګه)
۷. د کورنې ژوند لارښود (همدا اثر)



داریک د ګرځنده کتابخانو د خپرونو لپې

پرلې پسې نمره ۱۲۷